

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

УТВЪРЖДАВАМ:.....
ИНЖ. СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ
НА ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

СТРАТЕГИЯ НА ОБЛАСТ ЛОВЕЧ ЗА
РАВЕНСТВО, ПРИОБЩАВАНЕ И
УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ

(2021 – 2030)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I.	Въведение	3 стр.
II.	Актуално състояние на ромската общност в областта	5 стр.
	<i>Анализ на състоянието на ромската общност по сектори:</i>	10 стр.
	<i>Образование</i>	10 стр.
	<i>Здравеопазване</i>	28 стр.
	<i>Жилищни условия</i>	38 стр.
	<i>Заетост</i>	43 стр.
	<i>Върховенство на закона и недискриминация</i>	47 стр.
	<i>Култура и медии</i>	48 стр.
III.	Визия	51 стр.
IV.	Стратегическа цел	51 стр.
V.	Водещи принципи и хоризонтални аспекти при изпълнението	52 стр.
	<i>Принципи</i>	52 стр.
	<i>Хоризонтални аспекти</i>	53 стр.
	<i>Цели на областното планиране</i>	53 стр.
VI.	Приоритети:	54 стр.
	<i>Образование</i>	54 стр.
	<i>Здравеопазване</i>	56 стр.
	<i>Жилищни условия</i>	57 стр.
	<i>Заетост</i>	58 стр.
	<i>Върховенство на закона и недискриминация</i>	59 стр.
	<i>Култура и медии</i>	62 стр.
VII.	Механизми за управление, мониторинг и оценка	63 стр.
VIII.	Заключение	64 стр.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), наричана по-нататък Стратегията, е рамков документ, който задава насоките за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на ромите. Стратегията отчита научените уроци и надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Областна стратегия на област Ловеч за интегриране на ромите (2012-2020) (НСРБИР). Приета е съгласно Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) и предложените от Европейската комисия поредица от общи характеристики и минимални ангажименти за всички национални стратегически рамки за ромите.

Задълбочаването на бедността и социалното изключване са основание за засилване на мерките за преодоляване на предизвикателствата, пред които са изправени все още редица граждани в уязвимо положение, включително и тези от ромската общност.

В настоящия документ терминът „роми“ се използва като обобщаващо, както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население възприема като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне. Терминът „роми“ е общ термин, който обединява етнически групи, живеещи в България от векове, които имат обща история, сходни езикови, културни и социални характеристики, и които се самоопределят като роми или се възприемат от мнозинството като роми (миллет, власи и други). Самоопределянето им също може да бъде различно. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права. Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Стратегията на област Ловеч се вписва в контекста на развитието на европейските интеграционни и приобщаващи политики, като отчита и насоките, дадени в Съобщението на Европейската комисия до Европейския Парламент и Съвета от 7 октомври 2020 „Съюз на равенството: Стратегическа рамка на Европейския съюз (ЕС) за ромите за равенство, включване и участие“, както и анексите към него „Насоки за планиране и прилагане на националните ромски стратегически рамки“ и „Портфолио от показатели“. Стратегията ще допринесе за изпълнението на Плана за действие на ЕС за борба с расизма (2021-2025) и Европейския стълб на социалните права (ЕССП).

При анализа на ситуацията на уязвими общности следва да се прилага целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход като не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Пандемията от COVID-19 засили уязвимостта на изолирани и маргинализирани ромски общности и показва нуждата от по-ефективен подход и реализиране на интеграционни политики за приобщаващо развитие на ромите на европейско, национално, регионално и местно ниво.

Много роми страдат от крайна бедност, безработица, ниско ниво на образование, неадекватни жилищни условия, лошо здравеопазване и благосъстояние. Социалното изключване засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива. В особено неравнопоставено положение остават категории от ромската общност като ромските жени, младежи и възрастни хора. Веднъж те биват дискриминирани като роми и втори път, включително от членове на

ромската общност. Ромските жени и младежи продължават да изостават спрямо ромските мъже и жените в общото население в ключови области като здравеопазване, образование и заетост. Съществува риск поради средносрочните социално-икономически въздействия на пандемията от COVID-19, неравенствата да се увеличат още повече. Дистанционното и дигиталното образование, например, често не е достъпно за ромски деца от семейства в неравностойно положение, което задълбочава неравенствата в образованието, от които неизбежно ще последва изключване от всички сфери на индивидуална и групова обществена дейност.

За постигане на дългосрочната цел за осигуряване на ефективно равенство и намаляване на различията между ромите и останалата част на населението, в Стратегията са заложили три хоризонтални цели в областта на равенството, приобщаването и участието и четири секторни цели в областта на образованието, здравеопазването, жилищните условия и заетостта.

Водещият стратегически документ при разработването на Стратегията е Националната програма за развитие: България 2030 („НПР: България 2030“), който определя визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление. Стратегията допринася за постигане на целите на „НПР: България 2030“, като акцентът е насочен основно към реализирането ускорено икономическо развитие и намаляване на неравенствата.

Фокусът на настоящия стратегически документ върху тези цели е свързан с констатациите, че въпреки постигнатият напредък в подобряването на стандарта на живот след присъединяването на България към ЕС, реализираният растеж на българската икономика не е достатъчно приобщаващ, за да способства за намаляването на социалните неравенства и преодоляване на социалното изключване. Неравенството в доходите и условията на живот продължава да се увеличава. Нарастващите изисквания към компетентността на работниците и служителите и особеностите на новите професии могат да се превърнат в пречка за социално-икономическото включване на уязвимите групи, ако наблюдаваните към момента образователни и други дефицити не започнат да бъдат преодолявани още в най-ранна детска възраст. Задълбочаващите се регионални диспропорции в развитието на всички социално-икономически сфери и области са съществено обстоятелство за развитието на негативните тенденции.

Постигането на справедливост и приобщаване изисква засилено използване и по-добро насочване на ресурсите, както и участие и партньорство на всички заинтересовани страни на всички нива на управление във всички сектори. Тясното сътрудничество между европейското и националното равнище е от особено важно значение.

Изпълнението на приоритетите и целите на Стратегията в областта на заетостта, образованието, здравеопазването и жилищната политика ще допринесат за постигане на целите за устойчиво развитие. Стратегията съответства на международните инструменти на ООН в областта на правата на човека и правата на лицата, принадлежащи към малцинствени групи, към които Република България се е присъединила и има ангажименти за тяхното прилагане.

Стратегията се вписва в контекста на развитието на европейските политики в областта на интеграцията на ромската общност, като отчита насоките, дадени в директиви, препоръки, резолюции, съобщения, заключения и други документи на Европейския съюз. Стратегията е съобразена и с Рамковата конвенция за защита на националните малцинства на Съвета на Европа.

Основен принцип при разработването на Стратегията е партньорството и широките консултации с всички заинтересовани страни. Тяхното участие във всеки етап от процеса на подготовка на документа е в стремеж за отразяване на реалните нужди и значими проблеми на общността, имащи пряко отношение към социално-икономическото развитие на страната, както и обхващане на всички възможни решения.

Настоящият документ се приема за период до 2030 г. включително.

След 2030 година Стратегията ще може да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати, съществуващите политически, социални и икономически реалности и нови предизвикателства.

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РОМСКАТА ОБЩНОСТ В ОБЛАСТ ЛОВЕЧ

В област Ловеч има осем общини като в седем от тях има изразено ромско присъствие, а в една община няма роми. Анализ за състоянието на ромската общност е направен на база на получена информация от община Летница, Ловеч, Луковит, Тетевен, Троян, Угърчин и Ябланица. Община Априлци не е изготвила информация, защото на територията ѝ няма роми.

За демографската ситуация в област Ловеч са използвани данните от преброяване 2011 г. и от други различни източници като – ГРАО и местните активни групи /МАГ/ на някои общини с преобладаващо ромско население.

Демографската ситуация за община Летница по данните от последното преброяване е следната:

Брой на населението по етнически групи:

Съществено влияние върху развитието на демографските процеси в общината оказват половата, възрастовата, етническата и образователната структура на населението. Темпът на намаляване на населението се ускорява.

Към 15.06.2021 година по данни на ГРАО, населението на **община Летница** възлиза на 5100 души, разпределени по населени места, както следва:

- гр. Летница - 4 182 души;
- с. Горско Сливово – 493 души;
- с. Крушуна – 352 души;
- с. Кърпачево – 73 души.

От тях доброволно отговорили на въпроса за етническа принадлежност са 3416 души по данни на МАГ.

По данни от местната общност в гр. Летница живеят около 1500 души, наричащи себе си власи, част от които са се самоопределили в етническа група друга.

По данни на последното преброяване на населението през 2011 г., касаещо община Летница, разпределението на населението по етническа група, изглежда, както следва:

Таблица №1

Община Населено място	Етнически групи				Не се самоопределям
	българска	турска	ромска	друга	
Летница	2630	461	111	164	50
гр. Летница	2002	32	111	164	6
с. Г. Сливово	268	313	-	-	6
с. Крушуна	244	116	-	-	36
с. Кърпачево	116	-	-	-	2

Община Ловеч

Според данните от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България (2011), етническият състав на населението на община Ловеч е следното:

Община	Лица, отговорили на въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
ЛОВЕЧ	46 670	43 223	2321	665	165	296

Източник: НСИ, 2012 г.

В община Ловеч преобладава населението, което се самоопределя към българската етническа група, представляващо 90 %. Втора по големина по самоопределение е турската етническа група със 7% от общото население. Минимален е процентът на жителите на общината, които се самоопределят към ромската етническа група - 1 %. 2% от населението на общината се самоопределят към други етнически групи или не се самоопределят като етнос.

Както е известно, информацията за етническия състав от преброяването на населението (2011) показва данни по самоопределение и не отразява реалното съотношение на етническите групи. Тези различия са най-изявени при ромската етническа група. Проучванията показват, че по редица причини голяма част от ромите са се самоопределили като българи или като турци. Затова, ако според преброяването (2011) ромите в България са 4,7%, то по данни на Световната банка реалният им брой е около 750-800 хиляди души - малко под 10 % от общото население в страната.

Общината, както и областта, са сравнително хомогенни - с неголям относителен дял на небългарски етноси. По-голяма концентрация на турско и ромско население в Ловешка община се наблюдава в гр. Ловеч и селата Малиново и Александрово по данни на здравния медиатор към община Ловеч.

При проведено проучване от кметове, кметски наместници и председатели на квартални съвети сред населението на населени места и квартали със забележимо по-висока концентрация на ромско население на територията на общината, са подадени следните данни: с. Баховица - 220 роми, от които 90 деца под 18 години, с. Славяни - 135 роми, с. Смочан - 57 роми, кв. Гозница, гр. Ловеч - 294 роми, от които 135 деца под 18 години, кв. Продимчец, гр. Ловеч -181 роми, от които 91 деца. В с. Александрово е отразен броя на ромите, които официално се самоопределят като такива - 30.

Община Луковит

Населението, по данни от последното преброяване от 2011 г., е 18 125 души.

Към настоящия момент е трудно да се изследва с точност етническата структура на населението, защото националното преброяване предстои да бъде извършено. След публикуване на резултатите тази информация ще бъде актуализирана. По данни от последното преброяване през 2011г. в община Луковит най-голям процент от запитаните са се определили към българска етническа група - 79%, следвана от ромската група - 17% и турска - 3%.

В град Луковит по етническа принадлежност са обособени следните групи: българи – 74%, турци – 2%, роми – 24%. Изцяло (100%) от населението на селата Дъбен и Тодоричене се самоопределило като българи.

Преобладаващо българско население има в селата Ъглен – 97%, Дерманци и Торос по 94%, Румянцево – 92%, Пещерна – 90%. По-висока концентрация на ромско население има в селата Бежаново и Петревене по 25% и Карлуково – 22%.

По експертно наблюдение ромската общност в общината е доста по-голяма, тъй като част от ромите се самоопределят като българи, а друга част се самоопределят в

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на
ромите (2021-2030)

зависимост от обстоятелствата. Те носят характеристики, типични за мнозинството от ромското население, но не приемат да бъдат идентифицирани с тази етническа група. По данни на община Луковит при децата от 0 до 9 години на територията на общината 40% са определени от родителите си като роми и съответно за тях българският език не е майчин, т.е. не владееенето на български език от децата от ромската етническа група им отнема правото на равен достъп в образованието, затруднява ги при овладяване на учебния материал, изолира ги от ученическия и училищен живот и те формират сериозен дял в уязвимите групи.

В потвърждение на това е фактът, че над 70% от ромското население в общината (по данни от преброяването от 2011г) са без завършено образование, от които 54% функционално неграмотни, никога не са посещавали училище или са с незавършено начално образование.

Разпределението по населени места на лицата, самоопределили се като роми, е както следва:

източник НСИ, 2011 г.

Населено място	Брой лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Ромска етническа група
Гр. Луковит	8383	1971
С. Бежаново	1374	348
С. Беленци	403	-
С. Дерманци	1812	96
С. Дъбен	132	-
С. Карлуково	844	182
С. Петревене	499	124
С.Пещерна	147	12
С. Румянцево	584	5
С. Тодоричене	421	-
С. Торос	1433	23
С. Ъглен	735	8

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

Община Луковит	16767	2776
общо		

Община Тетевен данни от преброяването през 2011 г.

за област/ за община	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				не се самоопределят
		българска	турска	ромска	друга	
ТЕТЕВЕН	21068	18527 или 86.95%	не са посоче ли	661 или 3.1%	422 или 1.98%	не са посочели

Община Троян

Общ брой население в община Троян (2011 г.): 32399, разпределено на база самоопределяне при преброяването по етнически групи, както следва: българи 27 566 (85,08 %); турци 860 (2,65 %); роми 334 (1,03 %) други 70 (0,22 %); не се самоопределят 110 (0,34 %); не отговорили на въпроса за етническа принадлежност 3459 (10,68 %).

Поради отлагане процеса на преброяване през 2021 г., не разполагаме с осъвременени статистически данни за разпределението на населението по етнически групи и затова ще се позовем на данните от теренното проучване за броя на ромите в община Троян, извършено от здравния медиатор.

Данни набрани по емпиричен път от здравния медиатор и общинска администрация

✓ По данни на здравния медиатор, ромското население в гр. Троян, наброява *807 лица*, живеещи в следните квартали и махали, с приблизителен брой население: общинско общежитие в кв. „Търнето“, ул. „Стефан Стамболов“ № 3 – 120 лица; в прилежащи терени във фургони и паянтови къщи – 45 лица; общежитие мах. „Червянска лъка“ - 70; „Алдишки рът“ – 80; „Коньова могила“ - 25; „Стойчески рът“ - 40; „Белишки Орешак“ - 130; кв. „Велчевски“ - 40; В квартал „Попишка“ на гр. Троян - 50 роми; кв. „Ливадето“ – 80; на ул. „Пряспа“ № 57 (двора на фирма ИЗИ) 20 роми; на ул. „Генерал Карцов“ от № 136 до № 142 (срещу бензиностанцията на Петрол) 32 роми; на ул. „Васил Левски“ № 222 (на спирката до чешмата на Мондешкото) 8 роми; кв. „Ливадето“ (зад фирма „Бенакс“) 17 роми и около 50 роми живеещи в различни градски квартали (не компактно).

✓ В селата броят на представителите на малцинствени групи са *714 роми и 630 турци*, живеещи съответно в: с. Горно Трапе, мах. „Циганското“ – 80 роми, Ломец – 40 роми и 30 турци, Добродан – 70 роми и 50 турци, в с. Орешак - 180 роми, с. Борима – 500 турци; с. Голяма Желязна – 250 роми и 50 турци; с. Калейца – 50 роми, с. Дебнево – 40 роми; с. Терзийско – 4 роми.

Представителите на етническите малцинства в община Троян са 2151 лица, в т. ч. 1521 от ромски произход и 630 турци.

През последните 5 години се забелязва тенденция към разселване на ромския етнос в селата на общината, където могат да си позволят закупуване на собствено жилище. Съотношението между градско и селско ромско население в общината е почти равен. Не разполагаме с данни за броя на турското население в гр. Троян, които ще станат ясни при предстоящото преброяване.

Община Угърчин

Според данните от преброяването през 2011г.на населението и жилищния фонд в Република България

за област/ за община	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				не се самоопределят
		българска	турска	ромска	друга	
ЛОВЕЧ	130180	118346	4337	5705	911	881
УГЪРЧИН	5690	5291	107	234	15	43

Целевата група: от преброяването през 2011 г., самоопределили се като роми са 234 български граждани от ромски произход и други в уязвимо социално-икономическо положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, се разпределя по възраст и етническа група, както следва:

Етническа група	Общо	Възраст (в навършени години)							
		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 +
Ромска	234	45	56	42	35	21	20	9	6

Статистическите данни на преброяването на населението през 2011г. на територията на общината по отношение на образование показват следната тенденция:

- за населението на 7 и повече години по етническа група и степен на образование:

Етническа група	Степен на образование					Никога непосещавали училище
	висше	средно	основно	начално	незавършено начално	
Българска	423	2010	1765	531	249	85
Турска	4	20	52	“	“	0
Ромска	0	4	48	49	58	38
Друга	“	6	“	“	0	0
Не се самоопределят	“	10	“	0	“	0

Община Ябланица

Ромите в община Ябланица са част от групата на „дасикане рома“ (български роми) и от подгрупите, предимно на „калайджиите“ и в по-малка част на „цуцуманите“. Ромският език е запазен сред ромите живеещи в общината. Религиозната им принадлежност е християнската. Преобладаващата част от ромското население в общината живее в град Ябланица и селата Брестница и Златна Панега.

По официални данни от Преброяването на населението през 2011 година ромите в община Ябланица са 916 души, което съставлява около 15% от общото население на общината.

По експертни оценки на община Ябланица, обаче, ромите живеещи на територията на общината съставляват около 35% (около 2100 души) от населението на община

Ябланица, което по данни на общинската администрация наброява 6094 човека. Според Местната Активна Група на ромската общност (МАГ), броят на ромите, живеещи на територията на общината е около 2800 – 3000 роми.

През м. август 2020 г., МАГ проведе количествено изследване в ромските махали в град Ябланица и село Брестница с цел идентифициране на основните проблеми и нужди на ромите в тези населени места. Изследването обхваща определени на случаен принцип 80 ромски домакинства (60 от град Ябланица и 20 от с. Брестница), в които живеят общо 527 лица. Поради липсата на анкетирани домакинства от с.Златна Панега, където ситуацията на ромите се оценява като значително по-добра от представителите на Местната активна група, е възможно известно изкривяване на данните за цялостната ситуация на ромите в общината.

В периода август - октомври 2020 г. бяха проведени и серия качествени изследвания за ромите в общината:

- анализ на документи, статистически данни и данни от предходни изследвания;
- фокусирана групов дискусия с представители на Местната активна група на ромите;
- две експертни интервюта;
- наблюдения в кварталите в град Ябланица и с. Брестница.

По данни от количественото изследване, децата на възраст 0-18 години съставляват 47.8% от ромската общност (252 души от 527 изследвани лица) – много по-високи стойности от средните за същата възрастова група от възрастовата структура на населението в общината и в страната. Младите хора от 18-29 години съставляват 19.5% от ромската общност (103 от 527 изследвани лица). **Или общо децата и младежите на възраст от 0-29 години съставляват 67.3% от ромската общност.** Този висок дял на децата и младежите може да се разглежда като положителен демографски капитал за община Ябланица. За да не се превърне в предизвикателство, тези деца, младежи и семейства трябва да получат равен достъп до качествено образование и до здравните и социалните услуги на територията на общината, както и до по-добър шанс за трудова реализация и за подобряване на жилищните условия, в които живеят.

Анализ на състоянието на ромската общност по сектори:

❖ Образование

Община Летница

На територията на община Летница има гарантиран достъп до качествено образование в интеркултурна среда. В общината функционира след оптимизацията на училищната мрежа СУ „Бачо Киро“ гр. Летница като средищно училище и ДГ „Ирина Бачо Кирова“ – гр. Летница с изнесена група в село Горско Сливово.

✓ В ДГ „Ирина Бачо Кирова“- гр. Летница функционира една яслена група с капацитет 22 места – заети 19.

✓ През 2020/2021 г. в детската градина се обучават и възпитават 113 бр. деца, а от тях 80% са от различни етноси в т.ч. 48 деца на 5-годишна възраст и 6-годишна възраст.

✓ Данните за броя на децата, постъпили в първи клас са както следва:

Брой първокласници	2019/2020	2020/2021
Община Летница	23	26

В СУ „Бачо Киро“ в гр. Летница се обучават ученици от различни етнически общности от гр. Летница, и селата Крушуна, Кърпачево, Горско Сливово, Чавдарци, Каменец, Одрне, Асеновци и Александрово. През учебните 2019/2020 и 2020/2021 години в училището са се обучавали както следва:

✓ 2019/2020 год. – 353 бр. ученици, от тях 80% са от различни етноси, обслужвани от 36 броя педагогически персонал и 15 броя непедagogически персонал.

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

- ✓ 2020/2021 год. – 318 бр. ученици, от тях 77% са от различни етноси, обслужвани от 30 броя педагогически персонал и 14 броя непедagogически персонал.
- ✓ Сформирани са 7 бр. паралелки, които изучават специалността „Производство на кулинарни изделия и напитки“ и придобиват професионална квалификация „Готвач“.
- ✓ Дял на преждевременно напусналите образователната система за 2018-2019 г. в съответната община (Брой на записаните в детски градини и училища от 1 до 12 клас на 15.09.2018 г. и брой на отпадналите от 1 до 12 клас на 15.09.2018 г. към 30.06.2019 г.):
- ✓ записани в детска градини за 2019/2020 – 106 деца/ отпаднали – няма;
- ✓ записани в детска градини за 2020/2021 – 113 деца/ отпаднали – няма;
- ✓ записани в училище от 1 до 12 клас за 2020/2021 – 318 ученици/ отпаднали – 5 ученици.

В периода от 2015 г. до 2019 г. се отчита трайна тенденция към намаляване на децата на територията на община Летница. Тази тенденция е резултат от демографските, икономическите и миграционни процеси, характерни за страната като цяло.

Брой на отпадналите ученици в учебните заведения на територията на община Летница.

№	Учебно заведение	Учебна 2015/2016	Учебна 2016/2017	Учебна 2017/2018	Учебна 2018/2019
		Отпаднали деца/ученици	Отпаднали деца/ученици	Отпаднали деца/ученици	Отпаднали деца/ученици
1	СУ „Бачо Киро“	0	1	1	2
2	ДГ „Ирина Бачо Кирова“	0	11	5	0
	Общо:	0	12	6	2

Отпадналите деца са от етническите малцинства и деца с нисък социален статус.

Община Ловеч

Образователната инфраструктура на предучилищното и училищното образование на територията на Община Ловеч включва широка мрежа от детски градини, училища и центрове за подкрепа, представени в следващата таблица. Наименованията и видът им, посочени в таблицата по-долу, съответстват на Раздел II „Видове институции“ от ЗПУО.

ВИД	бр.	СТАТУТ
Детски градини (ДГ)	9	общински
Основни училища (ОУ)	7	общински
Средни училища (СУ)	2	общински
Профилирани гимназии: Профилирана природо-математическа гимназия и Профилирана езикова гимназия (ППМГ и ПЕГ)	2	общински
Професионални гимназии – ПГ (в т. ч. Национална професионална гимназия - НПГ)	3	държавни
Центрове за подкрепа за личностното развитие (ЦПЛР – Ученическо общежитие, ЦПЛР – Общински детски комплекс)	2	общински
Център за специална образователна подкрепа (ЦСОП)	1	държавен
Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО) – област Ловеч	1	държавен

Считано от 01.01.2021 г., две детски градини са преобразувани, чрез вливане на ДГ „Детелина“ в ДГ „Радост“ и детските градини са общо 8 със запазване на същия брой деца и групи. В Анализа наименованията и видът на институциите в системата на предучилищното и училищното образование се употребяват, както са посочени в горната таблица.

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

Детски градини.

Основни показатели за общинските детски градини по учебни години.

№	ПОКАЗАТЕЛИ	2016/2017 г.	2017/2018 г.	2018/2019 г.	2019/2020 г.	2020/2021 г.
1	Брой детски градини	9	9	9	9	9 / 8 (от 01.01.2021г.)
2	Брой на местата в детските градини /капацитет/	1216	1122	1100	1100	1100
3	Брой групи в детските градини /общо /	45	43	42	40	40
4	Брой деца в детските градини /общо/	1096	1031	1008	957	957

Мрежата от детски градини на територията на община Ловеч за учебната 2020/2021 г. функционира с 9 детски градини, в които са обхванати 957 деца.

За децата, подлежащи на задължително предучилищно образование, се организира ежедневен превоз до детска градина в гр. Ловеч, чрез обособени маршрути по направления, за автомобилен транспорт със „собствен“ превоз на община Ловеч. В групите на ДГ „Кокиче“ в с. Александрово са обхванати деца от с. Чавдарци, пътуващи с училищния автобус на ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – с. Александрово. С училищния автобус на ОУ „Панайот Пипков“ се превозват обхванатите деца от с. Баховица до групата, в с. Лисец на ДГ „Люляче“, гр. Ловеч и в групите на ДГ „Снежанка“ в гр. Ловеч – обхванатите деца от с. Смочан и с. Пресяка. Към ДГ „Люляче“ функционира и група в с. Славяни.

В 6 детски градини се обучават 18 деца със СОП, в т. ч. 7 от педагогически специалисти на детската градина и 11 от ресурсни учители на РЦПППО.

За учебната 2020/2021 година: за част от защитена детска градина е определена групата на ДГ „Снежанка“ в с. Малиново; средищна детска градина е ДГ „Кокиче“ в с. Дойренци, а групата на ДГ „Люляче“ в с. Лисец е средищна част от детска градина.

Училища и центрове за подкрепа.

На територията на община Ловеч, след последните промени в мрежата, функционират 15 училища. Общинските училища са 11, в т. ч.: 2 средни, 7 основни, 2 профилирани гимназии. От тях: 3 са „средищни“ и 1 е „защитено“. Държавните училища са 3, в т. ч.: 2 професионални гимназии и 1 национална професионална гимназия. От учебната 2019/2020 година функционира и едно Частно начално училище „Свети Седмочисленици“

В ОБЩИНСКИТЕ УЧИЛИЩА (ДНЕВНА ФОРМА)					
Училище	Учебни години				
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

№		ор. групи/паралелки	брой деца/ученици	ор. групи/паралелки	брой деца/ученици	ор. групи/паралелки	брой деца/ученици	ор. групи/паралелки	брой деца/ученици	ор. групи/паралелки	брой деца/ученици
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ОУ "Васил Левски"	30	640	28	595	28	592	27	583	25	572
2	ОУ "Христо Никифоров"	20	457	20	455	21	475	22	487	21	471
3	ОУ "Проф. Димитър Димов"	23	452	22	444	22	427	20	407	19	386
4	ОУ "Св. св. Кирил и Методий"	9	204	8	169	8	160	8	160	8	150
5	ОУ "Васил Левски", с. Малиново	4	22	3	14	3	14	3	17	4	20
6	ОУ "Панайот Пипков"	8	184	6	128	6	134	6	131	6	130
7	ОУ "Св. св. Кирил и Методий",	8	135	7	119	7	112	7	104	7	85
8	СУ "Св. Климент Охридски"	20	370	17	328	16	282	15	226	12	193
9	СУ "Тодор Кирков"	13	298	12	267	12	252	12	235	12	223
10	Профилирана природо-математическа	28	626	27	598	26	575	25	563	24	558
11	Профилирана езикова гимназия "Екзарх	35	902	34	870	33	848	32	827	31	802
ОБЩО В ОБЩИНСКИТЕ УЧИЛИЩА:		198		184		182		177		169	
В ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ГИМНАЗИИ (ДНЕВНА ФОРМА)											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ПГМЕТ	13	283	13	271	13	270	11	241	9	183
2	ПГИТУ	12	215	12	237	11	214	10	203	10	212
3	НПГВМ „Проф. д-р Димитър Димов“	12	242	12	270	12	265	12	273	11	258
ОБЩО В ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ГИМНАЗИИ:		37	740	37	778	36	749	33	717	30	653
Частно начално училище „Свети Седмочисленици“		--	----	--	----	--	----	2	13	3	27
ОБЩО ЗА УЧИЛИЩАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ЛОВЕЧ:		235	5030	221	4765	218	4620	212	4470	202	4270

През 2020 година, с Решение № 584 от 20 август 2020 година на Министерски съвет за приемане на списък на иновативните училища в Република България са определени: ППМГ - гр. Ловеч, ОУ „Васил Левски“ - гр. Ловеч и НПГВМ „Проф. д-р Димитър Димов“ - гр. Ловеч.

В две общински училища има несамостоятелни общежития: профилираната ПЕГ „Екзарх Йосиф I“ и средищното ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – гр. Ловеч. В държавната НПГВМ „Проф. д-р Димитър Димов“ от учебната 2019/2020 г., също функционира несамостоятелно училищно общежитие с 2 групи.

В началото на 2020/2021 учебна година броят на децата в подготвителните групи и на учениците в I – XII клас в училищата на територията на община Ловеч е 4 270, обучаващи се в 3 подготвителни групи и 199 паралелки I – XII клас. Във всички общински училища, без защитеното училище, са сформирани групи за целодневна организация на учебния ден: 52 групи с 1 146 ученици в тях.

Демографският фактор дава своето негативно отражение, както върху броя и динамиката на движение на децата и учениците в град Ловеч, така и в населените места на общината. Очертава се трайна тенденция за намаляване на абсолютния брой на учащите за периода от 2016/2017 учебна година до 2020/2021 учебна година, показана в

следващата таблица. Информацията за Частно начално училище „Свети Седмочисленици“ е от първата му учебна година – 2019/2020.

През учебната 2016/2017 г. в общинските училища са се обучавали 4 290 деца и ученици, а през 2020/2021 учебна година броят на децата и учениците в общинските училища е 3 590 – със 700 по-малко. Част от тази голяма разлика се дължи на преминаването на VIII клас изцяло в първи гимназиален етап на средното образование, считано от учебната 2017/2018 година, което е причина за по-малкото намаляване на общия брой ученици в професионалните гимназии за периода от 5 учебни години. Броят на паралелките е значително по-малък, но са с по-висока средна пълняемост. Общият брой деца и ученици в училищата на територията на общината е намалял със 760 за периода от 5 учебни години. С най-малко ученици от общинските училища са защитеното и средищните училища и двете средни училища: СУ „Св. Климент Охридски“ и СУ „Тодор Кирков“. От професионалните гимназии, с най-малко ученици през последната учебна година е Професионална гимназия по механоелектротехника, а Професионалната гимназия по икономика, търговия и услуги, дори и след сливането ѝ с Професионалната гимназия по кожарство, облекло и химични технологии, продължава да е с малък брой ученици. В община Ловеч има утвърдена процедура за налагане на санкции на родители, които не осигуряват присъствието на децата си в училище. За учебната 2019/2020 г. са водени преписки, но не са съставяни и връчвани актове за административни нарушения, поради реинтегриране на учениците в образователната система. По информация от междуинституционалната Информационна система за реализация на механизма (ISPM), за учебната 2020/2021 година, 4-те общински екипа са обработили протоколи за физическо посещение на адреси за обхват за 182 деца и ученици, с актуален статус „Записан“, като техния „Статус за образование“ е „Учащ“ и за 816 деца и ученици, подлежащи „За обхват“ за задължително предучилищно и училищно образование. За някои деца има по повече от 1 протокол за физическо посещение на адрес. От всички свалени и обработени протоколи: с актуален статус „В чужбина“ са 725 деца и ученици, като за 206 от тях „Статус за образование“ е „Отпаднал преди учебната 2020/2021 година“, 2-ма са със статус „Отпаднал през учебната 2020/2021 година“ и 517 деца и ученици са със статус „Никога незаписан“; с актуален статус „Отпаднал“ са 13 ученици, като техният „Статус за образование“ е „Отпаднал преди учебната 2020/2021 година“. С писмо от м. февруари 2020 год. до началника на РУО – Ловеч е търсено съдействие за установяване на местопребиваването на децата и родителите им, чрез областна дирекция на МВР/районно управление на МВР. Открити и записани са 5 деца, подлежащи на задължително предучилищно образование. На територията на община Ловеч не са организирани дейности относно ограмотяване на малограмотни и неграмотни възрастни, както и не са обучавани учители и директори за работа в мултикултурна среда. В общината функционират три средищни училища: ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Ловеч, ОУ „Панайот Пипков“ – Ловеч, и ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – с. Александрово. В тях е осигурена целодневна организация на учебния ден и столово хранене, както и общежитие в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Ловеч. Всяко едно от тях има капацитет и възможност да обучава повече ученици от обхванатите в момента.

От приложената таблица е видно, че през петте учебни години – от 2016/2017 до 2020/2021, намалява броят на групите, паралелките и учениците в средищните училища, като през учебната 2017/2018 година не е реализирана паралелка в I клас в ОУ „Панайот Пипков“. Броят на паралелките и учениците намалява значително през учебната 2017/2018 и поради преминаването на VIII клас в гимназиален етап.

№	Училище	Учебни години									
		2016/2017		2017/2018		2018/2019		2019/2020		2020/2021	
		бр. групи/паралелки	брой деца/ученици	бр. групи/паралелки	брой деца/ученици	бр. групи/паралелки	брой деца/ученици	бр. групи/паралелки	брой деца/ученици	бр. групи/паралелки	брой деца/ученици
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ОУ "Св. св. Кирил и Методий"	9	204	8	169	8	160	8	160	8	150
2	ОУ "Панайот Пипков", гр.Ловеч	8	184	6	128	6	134	6	131	6	130
3	ОУ "Св. св. Кирил и Методий"	8	135	7	119	7	112	7	104	7	85

Училището в с. Малиново е „защитено“ от 2010 г. и отговаря на изискванията на чл. 2 ал. 1 от Постановление № 121 на МС от 23.06.2017 година. За бъдещето на училището е притеснителен фактът, че през петте учебни години – от 2016/2017 до 2020/2021, броят на учениците в училището се е запазил малък. Прогнозата е за леко увеличаване на броя им през следващите учебни години. По общинската и областната транспортни схеми пътуват 341 деца и ученици от 12 училища по 23 маршрута от 23 населени места с 4 транспортни фирми. С превоз за собствена сметка – 9 училищни автобуса на трите средищни училища и СУ „Св. Климент Охридски“, пътуват 305 деца и ученици от 7 училища и 4 детски градини от 20 населени места. Деца и ученици от общо 28 населени места пътуват към общо 17 броя детски градини и училища (4 детски градини и всички училища на територията на общината, без защитеното). Дължината на маршрутите варира от 8 до 34 километра. В общината функционират два общински Центъра за подкрепа за личностното развитие (Ученическо общежитие, Общински детски комплекс). В самостоятелното ЦПЛР – Ученическо общежитие за учебната 2020/2021 г. са настанени 109 ученици, обучаващи се в професионални гимназии и средни училища в град Ловеч, с които са сформирани 4 групи. Използваемият капацитет на общежитието е зает на 70%. За учениците се грижат 6 възпитатели и директор, подпомагани от 5 броя непедagogически персонал. Общежитието е на делегиран бюджет и се помещава в специално построена сграда в кв. „Здравец“ – публична общинска собственост. ЦПЛР – Ученическо общежитие, осъществява следния вид подкрепа: развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, както и педагогическа и психологическа подкрепа. За настанените в общежитието се организират добри условия за самоподготовка; провеждат се групови и индивидуални консултации по отделни предмети; работи се с родителите, организират се спортни и туристически дейности. Разкрити са 6 клуба за занимания по интереси. Индивидуална работа се провежда с 52 ученици. През учебната 2020/2021 година в ЦПЛР – ОДК се обучават безплатно 737 деца и ученици на възраст от 5 до 19 години в школи и клубове в три области: „Наука и технологии“, „Изкуства“ и „Спорт“. В изпълнение на Годишния план за дейността за кариерно ориентиране към ЦПЛР – ОДК, гр. Ловеч през 2020 година са консултирани

3628 ученици. Проведени са 993 индивидуални консултации и 68 индивидуални консултации с родители по въпроси, свързани с продължаващото образование и професионална реализация, прехода от една образователна степен към друга. На територията на общината функционират два държавни центъра за подкрепа (Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – РЦПППО и Център за специална образователна подкрепа (ЦСОП) „Васил Левски“). Към 01.01.2021 година на територията на община Ловеч, статут на деца и ученици със СОП имат 132 деца и ученици. В ЦСОП „Васил Левски“ се обучават 32 ученици. Със собствени екипи от специалисти, на ресурсно подпомагане са 25 ученици в три общински училища (ОУ „Панайот Пипков“, ОУ „Проф. Димитър Димов“ и ОУ „Св. св. Кирил и Методий“) и 7 деца в ДГ „Мария Сиркова“. На територията на община Ловеч 68 деца и ученици от различни ДГ и училища (общински, държавно и частно) се подпомагат от специалисти от РЦПППО, гр. Ловеч. В РЦПППО – Ловеч работят 16 ресурсни учители, 2 логопеди и 2 психолози. Те осигуряват допълнителна подкрепа на всички деца и ученици със специални образователни потребности в област Ловеч.

Община Луковит

- ✓ Образователната система на община Луковит включва седем общински училища и пет детски градини.
- ✓ Статистически данни за община Луковит: Очакваме актуални данни
- ✓ Нетен коефициент на записване на децата в детските градини в общината през учебната 2017/2018 г. – 63.0 % / източник НСИ/
- ✓ Групов нетен коефициент на записване в начално образование 1 – 4 клас в общината за учебната 2017/2018 г. – 92,7 % / източник НСИ
- ✓ Групов нетен коефициент на записване в прогимназиално образование 5 - 7 клас в общината за учебната 2017/2018 г. – 90,1 % / източник НСИ
- ✓ Групов нетен коефициент на записване в гимназиално образование 8 - 12 клас в общината за учебната 2017/2018 г. – 53,3 % / източник НСИ
- Отпаднали ученици за 2011/2012 г. – 34 ученици
- ✓ Отпаднали ученици за 2012/ 2013 г. – 24 ученици
- ✓ Отпаднали ученици за 2013/ 2014 – 44 ученици
- ✓ Отпаднали ученици за 2014/2015 – 5 ученици
- ✓ Отпаднали ученици за 2015/ 2016 г. – 24 ученици
- ✓ Отпаднали ученици за 2016/ 2017 – 22 ученици
- ✓ Отпаднали ученици за 2017/2018 – 21 ученици
- ✓ Отпаднали ученици за 2020/2021: до 16 г. – 17 ученици; над 16 г. – 14 ученици
- Реинтегрирани ученици през 2011/2012 г. – 12 ученика
- ✓ Реинтегрирани ученици през 2013/2014 – 2 ученика
- ✓ Реинтегрирани ученици през 2014/2015 – 23 ученици
- ✓ Реинтегрирани ученици през 2015/2016 г. – 12 ученици
- ✓ Реинтегрирани ученици през 2016/2017 – 14 ученици
- ✓ Реинтегрирани ученици през 2017/2018 – 201 ученици
- ✓ Реинтегрерани ученици през 2020/2021 г.: до 16 г. -12 ученици; над 16 г. – 4 ученици

Броят на реинтегрираните ученици през 2017/2018г. рязко нарасна и е резултат от изпълнението на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца, и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с Решение на МС № 373 от 05.07-2017 г. Със заповеди на началника на РУО-Ловеч в общината са сформирани 3 екипи за обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Извършени са 1455 посещения на посочените адреси и са записани 201 ученици.

✓ В образователната система на община Луковит са обхванати 502 деца във възраст на задължително образование, към 31.12.2020 г.

В общината са сформирани три екипа по Постановление № 100/08.06.2018 г. на МС за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

✓ През учебната 2020/2021 са обхванати 2054 деца и ученици на територията на община Луковит.

Община Тетевен

В община Тетевен инфраструктурата на образованието включва различни образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование: заведения за предучилищно образование (детски градини), общообразователни училища (основни и средни), професионални гимназии. Броят, видът (профилът) и капацитетът на детските заведения и на различните училища (профилирани и професионални) се оразмеряват на базата на действащи в образователната система норми, нормативи и стандарти – за обхват, за пълняемост на групите в детските заведения и класните стаи, за едносменен режим на обучение и др. Параметрите на образователната инфраструктура в община Тетевен са функция от броя на лицата в съответната възраст – от 3 до 6 годишна възраст (предучилищно образование), от 7 до 14 години (основно образование) и от 15 до 18 години (профилирано и професионално образование).

Брой на училищата и детските градини в община Тетевен през учебната 2020-2021 год.:

1. НУ „Хаджи Генчо“ – гр. Тетевен
2. НУ „Любен Каравелов“ – с. Бабинци
3. ОУ „Васил Левски“ – с. Български извор
4. ОУ „Васил Априлов“ – с. Градежница
5. ОУ „Христо Ботев“ – с. Глогово
6. ОУ „Георги Бенковски“ – с. Галата
7. ОУ „Георги Бенковски“ – с. Черни Вит
8. ОУ „Георги Бенковски“ – с. Рибарица
9. ОУ „Васил Левски“ – с. Голям извор
10. СУ „Георги Бенковски“ – гр. Тетевен
11. НППГСД „Сава Младенов“ – гр. Тетевен
12. ПГСУ – гр. Тетевен
13. ДГ „В. Левски“ – гр. Тетевен с изн. група с. Гложене
14. ДГ „Незабравка“ – гр. Тетевен с изн. група с. Бабинци и с. Рибарица
15. ДГ „Детелина“ – гр. Тетевен с изн. група „Свещаров“ гр. Тетевен и кв. Полатен
16. ДГ „Слънце“ – с. Градежница с изн. група с. Черни Вит
17. ДГ „Здравец“ – с. Галата с изн. група с. Български извор
18. ДГ „Изгрев“ – с. Глогово

Според етапа или степента на образование: 2 начални, 7 основни, 3 средни училища.

Според съдържанието на подготовката: 1 профилирана гимназия и 2 професионални гимназии.

В община Тетевен действа Център за подкрепа за личностно развитие /ЦПЛР/.

На територията на общината има две средищни училища, четири защитени, едно национално и две иновативни училища.

Общината кандидатства за защитени детски градини в с. Бабинци, Рибарица и Черни Вит, като одобрена за учебната 2020/2021 г. е само Изн. група – с. Рибарица.

Средищни училища са:

1. ОУ „Г. Бенковски“ – с. Черни Вит

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

2. СУ „Г. Бенковски“ – гр. Тетевен

Защитени училища са:

1. НУ „Л. Каравелов“ – с. Бабинци
2. ОУ „Г. Бенковски“ – с. Рибарица
3. ОУ „Г. Бенковски“ – с. Черни Вит
4. ОУ „Васил Левски“ – с. Голям извор

Иновативно училище е:

ОУ „Г. Бенковски“ – с. Черни Вит

СУ „Г. Бенковски“ – гр. Тетевен

Национално училище е:

НПГГСД „Сава Младенов“ – гр. Тетевен

Брой детски заведения и брой деца обхванати в детските заведения – 2020/2021 г.

Детска градина	Брой групи	Брой деца в групите	3-4 г.	5 г. - 6 г.	Общ брой деца
ДГ „Васил Левски“ гр. Тетевен	4	102	54	48	125
с. Гложене – Изн. група	1	23	9	14	
ДГ „Незабравка“ гр. Тетевен	3	68	27	41	86
с. Рибарица – Изн. група	1	9	7	2	
с. Бабинци – Изн. група	1	9	2	7	
ДГ „Детелина“ гр. Тетевен	3	73	29	41	115
ДГ „Свещаров“ – Изн. група	1	24	11	13	
кв. Полатен – Изн. група	1	18	9	9	
ДГ „Здравец“ село Галата	4	93	47	46	112
	1 група /детска ясла/	19	-	-	
село Български извор	2	45	19	24	56
Изн. група	1 група /детска ясла/	11			
ДГ „Слънце“ с. Градежница	3	61	30	31	68
с. Черни Вит – Изн. група	1	7	6	1	
ДГ „Изгрев“ село Глогово	4	65	16	16	65
Общо:	31	627	266	293	627 д. Детски градини 30 д. Детска ясла

Брой деца в детските градини и подготвителните групи:

3-4 години – 266 деца

5-6 години – 293 деца

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

Общо – 627 деца

Брой ученици в училищата /по училища, по класове и общ брой/ за учебната 2020/2021г.

Училище 2020/2021 г.	клас I	клас II	клас III	клас IV	клас V	клас VI	клас VII	Общ Брой
НУ „Хаджи Генчо“ - град Тетевен	70	67	69	75	-	-	-	281
НУ „Любен Каравелов“ - село Бабинци	4	2	6	5	-	-	-	17
ОУ „Васил Левски“ - с.Б.извор	17	9	9	14	14	14	16	93
ОУ „Васил Априлов“, село Градежница	13	13	11	17	14	15	16	99
ОУ „Г.Бенковски“ - село Галата	26	19	33	25	41	29	31	204
ОУ „Г. Бенковски“ – село Черни Вит	5	8	2	8	16	15	10	64
ОУ „Г. Бенковски“ – село Рибарица	4	5	2	5	2	6	2	26
ОУ „Хр. Ботев“ – село Глогово	17	15	13	21	19	21	23	129
ОУ „Васил Левски“ – село Голям извор	3	8	5	3	7	15	16	57
СУ „Г. Бенковски“ – гр. Тетевен V - VIII клас	0	0	0	0	85	72	45	202
Профилирани и професионални училища	клас VIII	клас IX	клас X	клас XI	клас XII	-	-	-
СУ „Г. Бенковски“ – град Тетевен VIII - XII клас	47	41	49	38	35			210
НПГГСД „Сава Младенов“ – град Тетевен	59	57	58	35	47	-	-	256
ПГ по СЕУ – град Тетевен	47	38	36	38	20	-	-	179
ОБЩО:								1817

Движението на учениците през последните години е посочено в следната таблица:

Разпределение на учениците в училищата по години.

Училище Брой ученици	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
СУ „Георги Бенковски“	472	460	450	415	412
НПГГСД „Сава Младенов“	277	264	264	262	256
ПГ по СЕУ, град					

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

Тетевен	108	155	155	177	179
НУ „Хаджи Генчо“ - град Тетевен	346	335	335	303	281
НУ „Любен Каравелов“, село Бабинци	10	15	15	15	17
ОУ „Георги Бенковски“, село Галата	226	215	215	210	204
ОУ „Христо Ботев“, с. Глогово	151	142	142	134	129
ОУ „Васил Априлов“, село Градежница	144	128	128	107	99
ОУ „Васил Левски“, с. Голям Извор	45	49	51	53	57
ОУ „Георги Бенковски“, село Черни Вит	42	47	42	58	64
ОУ „Георги Бенковски“, село Рибарица	33	29	29	26	26
ОУ „Васил Левски“, с. Български Извор	113	119	113	96	93
Общо:	1967	1963	1939	1856	1817

През учебната 2016/2017 г. в общинските училища са се обучавали 1967 ученици. През учебната 2017/2018 г. броят на учениците в общинските училища е 1963.

За 2018/2019 г. броят на учениците е 1939. През учебната 2019/2020 г е 1856 деца.

През настоящата учебна 2020/2021 година броят на учащите е 1817 ученици, т.е. с 39 ученици по-малко от предходната година.

Целодневна организация на учебния ден: брой групи ЦДО и брой ученици, включени в нея /по училища и класове/:

Училище 2020 / 2021	Първи клас		Втори клас		Трети клас		Четвърти клас		Общо	
	Брой групи	Брой уч.	Брой групи	Брой уч.	Брой групи	Брой уч.	Брой групи	Брой уч.	Брой групи	Брой уч.
НУ „Хаджи Генчо“	3	70	3	64	3	67	3	70	12	271
ОУ „Васил Левски“ – село Български извор	0,25	6	0,25	3	0,25	2	0,25	11	1	22

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

ОУ „Васил Априлов“ – с. Градежница	0,50	12	0,50	13	0,50	9	0,50	16	2	V-VII клас 1 група с 25 деца	75
ОУ „Георги Бенковски“ – с. Галата	1	25	1	25	1	25	1	25	4 групи;	V-VII клас – 3 групи по 25 деца;	175
ОУ „Христо Ботев“ – с. Глогово	0,50	17	0,50	4	1	23	1	19	3 групи;	V-VII клас – 1 група по 21 деца	66
НУ „Любен Каравелов“ – с. Бабинци	0,25	4	0,25	2	0,25	6	0,25	5	1		17
ОУ „Георги Бенковски“ – с. Черни Вит	0,25	5	0,25	8	0,25	3	0,25	8	1		24
ОУ „Георги Бенковски“ – с. Рибарица	0,25	4	0,25	4	0,25	2	0,25	5	1		15
СУ „Георги Бенковски“ – гр. Тетевен	0	0	0	0	0	0	0	0	4 групи от V-VII клас общо 108 деца;		108
ОУ „Васил Левски“ – с. Голям извор	0,25	3	0,25	7	0,25	5	0,25	1	1 обща група + V-VII клас – 9 деца;		25

Към момента на учебната 2020/2021 г. са обходени 69 адреса, от които са записани 41 деца и ученици, а 28 живеят със семействата си в чужбина.

Откроява се тенденция за увеличаване броя на учениците, които не продължават да учат след основно образование, както и на децата, заминаващи със семействата си в чужбина.

Отпаднали от общия брой учащи до 16/18 години през учебната 2020/2021 г. са:

ПГ по СЕУ – 1 ученик; НУ „Хаджи Генчо“ – 3 ученици.

В Средно училище „Георги Бенковски“ – гр. Тетевен броят на учениците в дневна форма на обучение към края на учебната 2020/2021 година е 405 ученици, в прогимназиален етап V – VII клас – 194 ученици, в гимназиален етап VIII – XII клас – 211 ученици, разпределени в 19 паралелки; средна пълняемост на паралелките - 21.3 ученици. Училището е единственото на територията на общината и едно от малкото в областта, които осигуряват обучение в индивидуална, самостоятелна и дистанционна форма на обучение. Ученици в индивидуална форма на обучение на различни основания – 3 ученици – 2 в прогимназиален и 1 ученичка в гимназиален етап. Ученици в самостоятелна форма на обучение към края на учебната година - 5 ученици. Една

ученичка в пети клас в дистанционна форма на обучение. Статистически данни за завършване на деца и ученици от уязвимите групи на основно, средно и продължаване на висше образование: завършили основно образование през настоящата учебна 2020/2021 година: 5 ученици от ромски произход завършили със свидетелство за основно образование, 4 от които продължават образованието си в СУ «Георги Бенковски» и 1 ученичка в НГГСД «Сава Младенов»; 2 ученици от уязвими групи със специални образователни потребности, завършили с удостоверение за завършен клас и насочени от Началника на РУО – Ловеч в двете паралелки в СУ «Георги Бенковски»; 2 ученици от VII клас останали на поправителни изпити; 7 ученици от ромски произход, от които 1 ученичка със специални образователни потребности, успешно завършили първи гимназиален етап – десети клас; 1 ученик от ромски произход успешно завършил XII клас, но не положил успешно ДЗИ; 1 ученик от ромски произход, който продължава образованието си във висше учебно заведение. Детските градини в селата Глогово, Градежница и Галата няма деца от ромски произход. ДГ "Здравец" - с. Галата, има изнесени групи "Изворче" в с. Български извор, където общият брой подлежащи на задължително обучение деца от малцинствен произход за 4, 5 и 6 - годишните деца е 20 деца. Броят на децата в ДГ „Незабравка“ – гр. Тетевен, за учебната 2021/2022 година за първи клас е 27, като всички са с издадени удостоверения за завършена подготвителна група. Данни за отпаднали деца няма. Броят на децата в ДГ „Детелина“ – гр. Тетевен, записани в подготвителна група и подлежащи за постъпване в първи клас през учебната 2021/2022 г., е 35. Всички са с удостоверение за завършена подготвителна група, като от тях 16 деца са от ромски произход. В ДГ „Васил Левски“ - Тетевен, от обхванатите деца за предстоящата 2021/2022 г. 5 /пет/ деца са от ромски произход. В НУ „Любен Каравелов“ в с. Бабинци няма ученици от ромски произход. Няма отпаднали ученици, а за 1-ви клас са обхванати трима /3/ ученици. От 90 деца, завършили подготвителни групи в детските градини на територията на община Тетевен, подлежащи на задължително обучение в първи клас, 88 са обхванати и обходени от класните ръководители на първи клас от НУ „Хаджи Генчо“ - Тетевен, с цел установяване на актуалното им местонахождение към момента. Към момента 74 деца са записани в първи клас за 2021-2022 учебна година. За 2020-2021 учебна година са отпаднали трима ученици. В ОУ „Васил Левски“ – с. Голям извор, са обхванати трима /3/ ученици от ромски произход, реинтегриран е един ученик от ромски произход и няма данни за отпаднали ученици. В ОУ „Васил Левски“ – с. Български извор, за учебната 2020/2021 г. са обхванати седемнадесет /17/ ученици, от които четири /4/ ученици са от ромски произход. За учебната 2020/2021 г. няма отпаднали ученици.

Община Троян

- ✓ брой на децата подлежащи за задължително предучилищно образование (4, 5, 6 год.): 513, от тях 78 роми;
- ✓ брой ученици, които ще постъпят в първи клас през учебната 2021-2022 г. – 177 ученици, от тях 34 роми;
- ✓ брой обхванати деца и ученици: всички деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст са обхванати;
- ✓ отпаднали ученици за учебната 2020/21 няма;
- ✓ работа с родители – проведени са 11 индивидуални родителски срещи в училищата.
- ✓ По данни на здравния медиатор неграмотните роми в общината са между 200 и 400 лица. Половината от тях имат завършен първи или втори клас в начално училище, но не могат да четат и пишат. Най-често това са по-възрастни представители на ромската общност.
- ✓ завършили висше образование и колежи младежи от ромски произход: 6 лица от етническите малцинства имат завършено висше образование, в т.ч. 4 роми и 2 турци; 450 лица от ромската общност са завършили средно професионално или средно

специално образование и 350 са завършили средно общообразователно училище;

✓ обучение на учители и директори в мултикултурна среда: През изминалата година, макар и в по-ограничени параметри, е реализирана вътрешна и външна квалификационна дейност в образователните институции, подпомагаща идентифицирането на деца в риск, деца с обучителни трудности и превенцията на тормоза и насилието над деца. В НУПИ и ПГМЕТ са проведени вътрешни квалификации на тема „Ранно оценяване на риска от обучителни трудности”. Служители на Отдел ”Закрила на детето” при ДСП-Троян участват в онлайн обучения по теми свързани с идентифициране на случай на деца в риск. ОУ „Иван Хаджийски” е осигурило обучение за педагогическия съветник на тема: „Техника за психологическо взаимодействие в училищна среда за повишаване на социалните и граждански компетенции”. В ДГ „Звънче”- с. Калейца е организирана вътрешно-квалификационна дейност, свързана с идентифициране на случаите на дете в риск. В ДГ „Незабравка” са проведени две обучения за двама педагогически специалисти в областта на ранното оценяване на риска от обучителни трудности;

- ✓ данни за наличие на сегрегирани училища: няма;
- ✓ данни за вторична сегрегация: няма;
- ✓ иновативни модели и практики:

В училищата са организирани няколко групи с доминиращо участие на деца от малцинствени групи за заниманията по интереси, приоритетно в тематичните направления „Технологии“ и „Изкуства и култура“. Създадени са следните клубове по интереси:

- "Аз свиря", Тематична подобласт: сценични и танцови изкуства;
 - Вокална група "Дъга", Тематична подобласт: Изящни изкуства;
 - "Сръчни ръце", Тематична подобласт: Развитие на въображението - моделиране, творчество, игра и памет;
 - „Технологиите“ – пътят към професията, Тематична подобласт: Предприемачество;
 - „Аз съм европейец“, Тематична подобласт: Институционални знания и култура.
- ✓ превенция и отпадане от училище:

За превенция на риска от отпадане, намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система във всички училища на територията на общината учениците до 7 клас са включени в целодневна организация на учебния ден, осигурява се столово хранене, безплатен транспорт за подлежащите на задължителна предучилищна и училищна подготовка от населените места, в които няма детска градина и/или училище, дофинансират се маломерни паралелки.

- ✓ наличие и дейност на образователните медиатори:

За обезпечаване на общата и допълнителна подкрепа са назначени 3-ма образователни медиатори на цял щат, 2-ма от които по проект „Подкрепа за успех“ и 2-ма в училищата с по-малък брой ученици на 0.5 щат по същия проект. Образователните медиатори са ангажирани предимно с осигуряване на обща подкрепа по предмети, по които учениците срещат затруднения, провеждат дейности, свързани с превенция на отпадането, а особено значима е подкрепата за изоставащите ученици от ромски произход при обучението в електронна среда от разстояние.

- ✓ данни за изграждане на образователни услуги в общността: няма;
- ✓ статистически данни за завършване на деца и ученици от уязвими групи на основно, средно и продължаване във висше образование: през учебната 2020/21 година има следните данни за ученици, които не са завършили образователна степен - двама в начален етап, двама в основен етап и един незавършил средно образование поради заминаване на семейството в чужбина;
- ✓ равнопоставеност на достъпа до образователните услуги:

За осигуряване на транспорта от населените места, в които няма образователна

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

институция, до най- близкото населено място с училище, предлагащо обучение в съответната степен на община Троян от МОН по НП „За по-пълно обхващане на учениците в задължителна училищна възраст“ до 2015 година са предоставени 10 автобуса, 6 от които с договор са преотстъпени на училищата. През м. юли 2021 г. са получени от МОН още два 32-местни автобуси. Транспортните маршрути обхващат 318 пътуващи ученици през 2020/21 г. към 16 населени места. Сключват се договори с двамата превозвачи в града за ползване на обществен транспорт от ученици при поевтиняване на абонаментните карти.

Община Угърчин

На територията на община Угърчин има три общински училища: СУ „Св. Св.Кирил и Методий” гр. Угърчин, което е и средищно училище, ОУ „Христо Ботев” с. Кирчево и ОУ “ Паисий Хилендарски“ с. Лесидрен, което също е средищно училище. Детските градини са ДГ „Светулка“ гр. Угърчин, с филиали в с.Катунец и с.Лесидрен, които са преобразувани като такива от ЦДГ и ДГ „Щастливо детство” с. Кирчево.

Брой на обхванатите учениците по училища:

2010/2011 година

Училище	Брой ученици	От тях, които могат да бъдат определени от малцинствен произход
СОУ „Св.Св.Кирил и Методий”- гр. Угърчин	369	250
ОУ „Христо Ботев”- с. Кирчево	118	100
ОУ “ Паисий Хилендарски“-с.Лесидрен	74	0
ОБЩО	561	350

2020/2021 година

Училище	Брой ученици	Пол/ момиче	Пол/ момче	със СОП	Ресурс. Подпо м.	От тях, които могат да бъдат определени от малцинствен произход в %
СОУ „Св.Св.Кирил и Методий” гр. Угърчин	482	215	267	7	7	75
ОУ „Христо Ботев” с. Кирчево	90	44	46	0	0	38
ОУ “ Паисий Хилендарски“ с.Лесидрен	40	12	28	5	5	0
ОБЩО	612	271	341	12	12	75

Деца до 6 годишна възраст, в детски заведения и детски градини: 2010/2011 г.

Заведение/градина	Общо	Възраст		
		до 3г.	3 – 4 г.	5 – 6 г.
ОДЗ – гр.Угърчин	96	18	32	46

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

ОДЗ “Щастливо детство” с.Кирчево	59	21	25	13
ЦДГ “Здравец”- с.Лесидрен	30	-	11	19
ЦДГ-с.Катунец	19	-	12	7

2020-2021 г.

Заведение/градина	Общо	Възраст			
		до 3г.	3 – 5 г.	5 г.	6 г.
ДГ „Светулка“ гр.Угърчин	130	17	23	29	27
ДГ “Щастливо детство” с. Кирчево	56	21	19	0	16
ДГ „Светулка“ – Изнесена група с.Лесидрен	12	12			
ДГ „Светулка“ – Изнесена група с.Катунец	18	18			

Както е видно от представените таблици, децата на територията на общината в голяма степен са обхванати в образователната система. Това е така, защото им се предлагат безплатни услуги като транспорт, безплатна храна, безплатни учебници, целодневно обучение. Около 88,14% от всички деца, посещаващи през учебната 2020-2021 г. ДГ „Светулка“ гр.Угърчин и Изнесената група в с. Катунец, могат да бъдат определени от малцинствен произход. Сходен е процента и в СОУ „Св.Св.Кирил и Методий“- гр. Угърчин. Единствено в ДГ “Щастливо детство” с.Кирчево и ОУ „Христо Ботев” – с. Кирчево в голям процент се определят като турци и помаци. От жителите на с. Каленик само 1 лице се самоопределя като ром, останалата част от населението се причисляват към ромската общност „Цуцумани“, но те говорят само български език. В съседното село Катунец в местната общност се определя като власи „Казанджии“.

Община Ябланица

По наблюдения на Местната Активна Група на ромската общност и данни на общинската администрация в сравнение с предишни периоди, през последните години съществува положителна тенденция за засилване на интереса на ромската общност към повишаване на образованието. Към настоящият момент, Местната Активна Група съобщава за 2 висшисти и 4 студенти от ромски произход в община Ябланица. От количественото изследване броят на установените роми със средно образование е 5.5 % (29 души от 527), с основно са 8.9 % (47 души от 527), 16.1 % (85 души от 527) са завършили от 5 до 7 клас, 15.3 % (81 души от 527) са с начално или по-ниско образование, а 6 % (32 души от 527) въобще не са посещавали училище. На територията на общината се отчита и тенденция за повишаване на посещаемостта и

задържане на децата в училище. Фактори (преди началото на пандемията), които допринасят за това са Междунституционалният механизъм за обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и назначаването на образователни медиатори в училищата, които в настоящия момент са 4 на брой, назначени в четирите училища на територията на общината. В град Ябланица няма практика на сегрегирани паралелки по етнически признак. Но в селата Брестница и Златна Панега, които са с преобладаващ брой ромско население, особено в детеродна възраст, училищата са изцяло съставени от ученици роми.

Изводи и проблеми по приоритет „Образование“

Основен проблем за детските градини е малкият брой деца в групите по селата, където се извършва прием на деца в смесени възрастови групи от 2 до 6 години. Слабост в организацията там е невъзможността за отделяне в самостоятелни групи за 4, 5 и 6-годишните деца, подлежащи на задължително предучилищно образование преди постъпването им в първи клас.

Намаляващият брой на учениците определя различното финансово състояние на училищата, което ограничава възможностите на някои от тях да обновяват материално-техническата и спортната си база в съответствие със съвременните образователни изисквания.

Основните проблеми в образователната област са необхванатите деца от ромски произход и други уязвими групи, ранното отпадане на учениците от образователната система и респ. ниската грамотност или функционална неграмотност.

Най-голям образователен проблем на децата от малцинствата, в частност ромското малцинство, е невладеещото на български език. Това основно затруднява учениците при усвояването на учебния материал и налага бариери в процеса на интеграция. Големият брой извинени и неизвинени отсъствия води до съществени пропуски в усвояването на учебния материал.

Друг основен проблем, свързан с образованието на децата от малцинствата, е забавянето на ранното детско развитие по отношение на психомоторното развитие и социализацията, т.е. непосещаването на детски заведения преди постъпването им в първи клас е попречило на психомоторното им развитие.

Слабото застъпване на мултикултурни елементи в образователната система.

Наличие на сегрегирани паралелки, училища и детски градини и невъзможност за осъществяване на процесите на образователна интеграция, засилваща се вторична сегрегация.

„Мобилни деца“ – децата пътуват с родителите си в чужбина, това нарушава образователния процес и обезсмисля постиженията на децата в училище, след завръщането си трябва да започват отначало, лесно се обезсърчават и в крайна сметка напускат училище.

Родителите на деца от ромски произход проявяват интерес към образованието само в начален етап, след V клас се увеличават отсъствията – момчетата започват да работят с бащите, момичетата помагат въкъщи за отглеждане на по-малките деца в семейството, натрупват се пропуски в учебния материал и често сами напускат училище.

Образованието не е ценност за родителите, като предпоставка за житейска и трудова реализация на децата им.

Една голяма трудност в момента за децата е, че в домовете им нямат условия да учат, защото липсва пространство и няма възрастен, който да ги подкрепя. Това налага, освен обхващането в дейностите в групите за целодневна организация на учебния ден в училище, да се изграждат в близост до домовете на семействата, особено които са екстремно бедни, мултифункционални центрове, които предоставят пространство и менторство/коучинг от подготвени възрастни за справяне с уроците и домашните, за занимания по интереси, социализираща работа с деца и родители. В допълнение,

понеже много от семействата нямат топла вода, пералня и хигиената трудно се поддържа при такива условия, в тези центрове, може да се осигури пералня и душ срещу поносима сума. Друг проблем е недостигът на средства за облекло, обувки, учебни пособия и за храна.

Идентифицират се следните проблеми в областта, които затрудняват обучението и възпитанието на учениците от ромски произход:

✓ Трудности при адаптиране на децата от етническите малцинства в училището, поради недобро владение на българския език и липса на училищна готовност при постъпване в първи клас; нередовно и неритмично посещаване на учебни занятия от учениците от ромски произход; натрупване на пропуски при овладяването на знания и умения, които се задълбочават в годините;

✓ Липса на подкрепяща среда от страна на ромската общност, ниска квалификация и грамотност; слаба заинтересованост на родителите за образованието на децата им;

✓ Неразвито логическо мислене, неустойчиво внимание, комуникативни нарушения, заболявания, които не са регистрирани по надлежния ред;

✓ Липса на ефективни санкции за родителите;

✓ Миграционни процеси, честа смяна на местоживеенето;

✓ Социално-икономически причини;

✓ отсъствието на връзка на институциите с местните общности при търсене на обществена подкрепа за провеждане на интеграционните политики; недостатъчното ефективно сътрудничество на институциите с родители и привличането им като партньори в провеждането на интеграционните политики.

Нерешени проблеми, които затрудняват процеса на задържане на учениците:

➤ на възраст, които пътуват с родителите си в чужбина и се връщат, без да са представили документ за образование – затруднено повторно включване в образователния процес в училище;

➤ Въпросът с оставащите без родителски надзор деца, когато и двамата родители са в чужбина- липса на документи за родителски права на други възрастни.

Необходимо е да се обединят усилията в един непрекъснат и осъзнат процес на мислене и поведение, като един усъвършенстван модел на личностно и професионално развитие, модел на управление и мениджмънт на образованието на всички нива и от всички стратегически и заинтересовани страни и партньори.

Мерки за преодоляване на проблемите по приоритет „Образование“

Обучение в електронна среда чрез използване средствата на информационните и комуникационни технологии. Закупуване за нуждите на училищата на таблети и карти за интернет за ромските деца, които не разполагат с електронни устройства, интернет или ток или и двете. В случай на извънредно здравно положение да се осигури част от децата без достъп до електронни устройства и интернет да ползват по график училищните в компютърните кабинети на училището, в читалища или културни и информационни центрове и интернет клубове в близост до махалите им, а останалите да се раздават на деца, които имат възможност да учат в дома си;

Повишаване на квалификацията на учители, които не владеят новите технологии и срещат затруднения при */ОРЕС/* на децата, или на такива, които нямат необходимите умения за работа с деца от уязвими групи и семейства;

Обучение и назначаване на още образователни медиатори, които да мотивират родителите и децата да продължават образованието и квалификацията си, да съдействат за професионалната ориентация на децата, да подпомагат учителите при */ОРЕС/* обучение от разстояние в електронна среда/ на учениците за задълбочаване връзката между училището и ромските родители;

Организиране на извънкласни дейности, допълващи образователните потребности на учениците и допринасящи за повишаване на интереса на децата към образованието и намаляване на функционалната неграмотност;

Въвеждане на общностна/социална и младежка работа с ромската общност, за мотивиране на децата да продължават образованието и квалификацията си, за повишаване на социалните умения на представители на общността, организиране на дейности за свободното време на децата и младежите, работа по превенция на ранни съвместни съжителства, образование в човешки права и др.

Обучение и назначаване на общностни/социални медиатори и младежки работници, които да могат да работят на терен с общността, да осъществяват посредничество за подобър достъп до институции и услуги, да организират и провеждат обучителни дейности и др.

Подкрепа за създаване на НПО на ромската общност, включително на женски и младежки структури, които да работят по образователни и други теми за подобряване ситуацията на ромската общност;

Подкрепа на работата с граждански организации и организиране на неформални обучения и извънкласни занимания, изграждане и развитие на гражданската отговорност, социално-емоционално интелигентност и социални компетентности.

Включване на родителите в училищни настоятелства и родителски съвети към детските градини. Планиране и провеждане на дейности за повишаване на ангажираността на родителите и участието им в образователния процес;

За утвърждаването на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система основна роля играе подкрепата от страна на училището на разнообразните изяви на децата от различни етнически общности за съхраняването и развиването на общите и специфичните им традиции. Осигуряването на активното участие на децата и учениците от етнически малцинства е от ключово значение, което ще доведе до себепознание и самоопределяне, чрез включване в инициативи и проекти - работа по проекти към ЦОИДУЕМ и ОП НОИР за подкрепа на деца и ученици от етническите малцинства.

Съхраняването и развиването на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства не ги обособява, а е предпоставка за качествено им образование и за равноправната им интеграция в училищния живот и в обществото. Утвърждаването в училище на атмосфера за межкултурно опознаване, сътрудничество и сближаване и за повишаване на межкултурната диалогичност в мултиетничната училищна среда е неизменна част от интеграционната политика. Пълноценна интеграция на ромските деца и ученици чрез десегрегация на детските градини и училищата в обособените ромски квартали и създаване на условия за равен достъп до качествено образование извън тях; оптимизация на училищната мрежа в общините с малки и разпръснати населени места, включително чрез подпомагане на средишните училища за гарантиране на качествено образование в тях.

Интеркултурното образование и интеркултурният диалог в българското училище се затрудняват на първо място от езиковите дефицити на част от учениците с майчин език, различен от официалния език, и на второ място, от етнокултурните правила за поведение, с които част от тях идват в училище и които не само, че не се познават от другите, но в редица случаи се различават значително от правилата на училищната организационна култура, които от своя страна са част от правилата на националната култура.

❖ **Здравеопазване**

Подобряването на здравето на всички граждани е в основата на политиките в областта на общественото здраве. Целите, свързани с този приоритет, са насочени към активна

промоция на здравето и превенция на хроничните незаразни болести и социално значими болести, и активното подпомагане на уязвими групи да получат ефективен достъп до здравни грижи и здравно обслужване.

Провеждането на политики в областта на здравната профилактика сред лицата в риск, при които е налице и висока мобилност и затруднен достъп до медицински грижи, ще осигури устойчивост на превантивните дейности не само сред уязвимите общности, но и сред обществото като цяло; подкрепя и медицински грижи, за ограничаване разпространението на COVID-19, ваксинационни програми и др.

Достъпът до здравни услуги се гарантира чрез посредничеството на здравните медиатори, които са свързващо звено между уязвимите групи от населението и системата на здравеопазването.

Община Летница

На територията на общината са регистрирани три амбулатории за първична медицинска помощ – индивидуални практики с трима общопрактикуващи лекари (ОПЛ) и два кабинета по дентална медицина. В град Летница функционира филиал на Центъра за спешна медицинска помощ – Ловеч и една клинична лаборатория. В ДГ „Ирина Бачо Кирова“ гр. Летница и СУ „Бачо Киро“ гр. Летница работят завеждащи „Здравни кабинети“ с по 1 медицинска сестра в кабинет. Дейността на здравния медиатор продължава и през 2021г. като делегирана от държавата дейност. За отчетния период, здравният медиатор е работил, като посредник в процеса на осигуряване на достъп до здравни услуги на представители на уязвими малцинствени групи, за подобряване на профилактичните дейности сред ромското население, съдейства за осъществяване на планови имунизации, консултации, подготовка на документи, следване на процедури за представяне пред ТЕЛК, НЕЛК и ЛКК, придружаване до здравни институции, настаняване в здравни заведения, съдействие за възстановяване на здравноосигурителни права, придружаване до социални институции, съдействие за ползване на социални услуги, оказва консултантска помощ за семейно планиране и развитие на устойчиви семейни модели сред младите хора, включително и за развитие на умения за добро и отговорно родителство, повишаване на здравните знания и информираността. С цел насърчаване на здравословния начин на живот и превенция на факторите, създаващи риск за здравето, в часовете на класния ръководител, завеждащият здравен кабинет изнася лекции и запознава учащите със значимите заболявания, начини за предпазване, повишаване на сексуалната култура, вредата от тютюнопушенето, употребата на наркотични вещества и алкохол. Предвид епидемичната ситуация през 2020 и 2021 г., свързана с разпространението на COVID-19, община Летница съвместно със здравен медиатор, организира предоставяне на помощ за нуждаещите се, под формата на обучителни посещения с предоставяне на информация за превантивни действия, хигиенни навици, разбиране и спазване на мерките, наложени за справяне с пандемията. За 2020 г. раждания на деца от майки под 18 годишна възраст в общината – 3 бр. В община Летница няма регистрирана детска смъртност до 1 г. за 2020 г. Заболеваемостта на територията в Община Летница е изразена предимно в хипертонични, хронични и онкологични заболявания по информация на Здравния медиатор.

Община Ловеч

Населението на община Ловеч е осигурено с 29 общопрактикуващи лекари, от тях 23 лекари работят в индивидуални практики и 6 лекари работят в една групова практика.

Лекарите по дентална медицина в първичната извънболнична помощ са 47, от тях 45 лекари работят в индивидуални практики, а 2 – ма лекари работят в една групова практика. Лекарите в специализираната извънболнична медицинска помощ са 95, като 42 лекари са в индивидуални практики за специализирана медицинска помощ, 10 лекари са в групови практики за специализирана медицинска помощ, а останалите 43 са в медицински центрове и медико-диагностични лаборатории. На територията на

община Ловеч специализираната болнична медицинска помощ се осъществява от три лечебни заведения: Многопрофилна болница за активно лечение „Проф. д-р Параскев Стоянов“, Държавна психиатрична болница с междуообластни функции и Многопрофилна болница за активно лечение „Кардиолайф“ ООД. По данни на РЗИ, през 2020 г. в трите лечебни заведения за болнична помощ работят 84 лекари. В общината доболничната медицинска помощ се осъществява от лекарски амбулатории за първична медицинска помощ, групова практика за първична медицинска помощ, амбулатории за специализирана медицинска помощ – индивидуални и групови практики за специализирана медицинска помощ, предимно в имоти частна общинска собственост - бившата общинска поликлиника, бившата здравна служба в ж.к. „Здравец“ и бившите здравни служби в кметствата. Стоматологичната първична помощ се осъществява от амбулатории за стоматологична помощ и медико-технически лаборатории, разположени в сградите на бившата стоматологична поликлиника, бившата зъботехническа-лаборатория и бившите здравни служби в кметствата. Във връзка със създадената епидемиологична обстановка, разпространението и лечението на заболялите от Covid-19 в МБАЛ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ през 2020 г. е извършена реорганизация на отделенията, с цел пълно обхващане на всички нуждаещи се от болнично лечение. Създаде се организация на медицинските специалисти от здравните кабинети в училища и детски градини за подпомагане работата на служителите в Регионална здравна инспекция и Специализирания имунизационен кабинет в МБАЛ – Ловеч, съвместно организиран с „Медицински център – Ловеч“ ЕООД. През 2020 г. са организирани и проведени 2 обучения за повишаване професионалната квалификацията и компетентност на ръководители и служители в здравните и социални заведения и на медицинските специалисти от детско и училищно здравеопазване в общината. Обучени са общо 59 служители. Проведено е годишно обучение на 25 медицински специалисти, в съответствие с изискванията за безопасност на храните, съгласно чл. 23 от Закона за храните и условията и реда за провеждане на обучение на работниците и служителите по изискванията на Система за управление безопасността на храните, добри производствени и хигиенни практики и НАССР. Организирано е 1 обучение, съгласно изискванията на Наредба №РД-07-2/16.12.2009 г. и правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, работещи в социалните услуги, детските ясли и детска кухня – обучени 34 служители.

Община Ловеч активно работи по пет Национални програми, които имат за цел да осигурят условия за промоция на здраве и профилактика на болестите сред уязвимите групи в общината. Партньори в работата на община Ловеч са: Регионална здравна инспекция - Ловеч, МБАЛ „Проф. д-р П. Стоянов“, „Медицински център - Ловеч“, Регионална колегия на Български зъболекарски съюз - клон Ловеч и Национално сдружение на общините в Република България.

Програмите, по които община Ловеч осигурява условия за промоция на здраве и профилактика на болестите сред уязвимите групи, са следните:

- Национална „Програма за превенция и контрол на туберкулозата“ - През 2020 г. в рамките на Националната програма съвместно с РЗИ е организирано провеждане на информационна кампания на учениците от V до XII клас. Изпратени са учебни материали и теми на всички медицински лица от здравните кабинети на училищата в община Ловеч.

- Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН, сексуално-предавани инфекции и туберкулоза“ - Повишават се знанията по здравни проблеми на хората от етническите малцинства. За допълнителна информация, знания и умения на младите хора и учениците се провеждат здравни беседи и лекции в часовете по здраве. Изготвя се информация за Министерство на здравеопазването за изразходваните финансови средства за предходната година от общинския бюджет. Води се задължителна

документация, във връзка с Наредба № 47 от 2009 г. за условията и реда за изследване, съобщаване и отчет на заразеност с вируса на СПИН.

- Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2014 -2020 г. - обучени са 21 медицински специалисти от здравните кабинети на училища и детски заведения в един модул от Регионалната здравно-образователна програма за 2020 г., от експерти на РЗИ.

- Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка - Организирант се заседания на Регионалния координационен съвет за област Ловеч, провеждат се кампании и се уведомяват родителите на всички 12 и 13 годишни момичета от училищата, подлежащи на препоръчителна имунизация срещу Човешки папиломен вирус. През 2020 г. за по-добра информираност писмено са уведомени родителите на всичките 171 момичета, подлежащи на препоръчителната имунизация, разпределени в 9 училища на територията на общината.

- Програма „Здраве за всички“ и „Женско здраве“ - Осъществяват се безплатни профилактични прегледи и прегледи на преференциални цени на гражданите и уязвими групи за профилактика на остеопорозата, рак на млечната жлеза, заболявания на щитовидната жлеза, онкологични заболявания и др. В рамките на Националната инициатива „Познавате ли риска от остеопороза“ се създаде организация за провеждане на 2 профилактични кампании: през м. февруари е организирана скринингова кампания за определяне на личния риск от остеопороза на преференциални цени. В кампанията се включиха 101 граждани. През м. октомври са организирани профилактични прегледи за рак на гърдата, образна диагностика на щитовидна жлеза скринингови изследвания за остеопороза и ехографска диагностика на коремни органи и са прегледани 76 човека. Извършени са профилактични прегледи на общо 177 граждани от общината.

Конкретната работа на здравният медиатор е насочена към по-пълно обхващане на ромското население в общината от здравно-профилактичните дейности на РЗИ, личните лекари и оказване на съдействие за получаване на качествена лекарска помощ. Повишаване на нивото на имунизациите сред уязвимите общности, участие в национални кампании за извънредни имунизации. Подобряване на достъпа до здравни и социални услуги, чрез активно посредничество. Подобряване на взаимоотношенията между лекари и пациенти от уязвими общности. Повишаване на здравната култура и информираността на населението по важни за общността въпроси, чрез работа по индивидуални случаи и работа с групи (здравно-информационни срещи с лекари-специалисти, здравни институции, РЗИ). Застъпнически действия за осигуряване на безплатни прегледи за здравно-неосигурени бременни жени и млади майки. Застъпнически действия при неправомерно взимане на такси за прегледи. Координация на профилактични прегледи с мобилни здравни кабинети – предварително информиране и мотивиране на населението.

Дейностите на здравния медиатор са както следва:

- Нови индивидуални клиенти – 69 броя;
- Нови индивидуални казуси – 116 броя;
- Съдействие за осъществяване на планови имунизации – 2 деца;
- Съдействие на ОПЛ за провеждане на профилактични прегледи – 4 броя;
- Казуси от здравен характер – консултации 53 броя, следване на процедури – 26 броя, придружаване до здравни институции – 30 броя, съдействие за възстановяване на здравно-осигурителни права – 2 броя, патронаж в общността – 30 броя, попълване на документи – 12 броя;
- Казуси от социален характер – консултации – 85 броя, попълване на документи – 34 броя, следване на процедури – 43 броя, придружаване до социални институции – 49 броя, патронаж в общността – 68 броя;

- Здравно-информационни мероприятия за превенция на различни заболявания – 3 броя;
- Семейно планиране и сексуално здраве – 8 броя обхванати лица, поставяне на спирали – 2 броя, прегледи на бременни без здравни осигуровки – 2 броя;
- Посещения при работа на терен – 118;
- Съвместна работа с РЗИ и други институции – 5 броя;
- Раздадени здравно информационни материали – 495 броя.
- Подпомагане на нуждаещи се лица с хранителни пакети, предоставени от ОС на БЧК - Ловеч по време на извънредната обстановка – 61 броя.

Община Луковит

За голяма част от ромската общност са характерни ранните бракове, които в някои драстични случаи достигат до явлението „деца раждат деца“.

За община Луковит през последните години данните за брой раждания на майки под 18 години данните са следните:

2011 г. – 22;

2013 г. – 56;

2014 г. – 66;

2015 г. – 58;

2016 г. – 53;

2017 г. – 28;

2018 г. – 10 бр.

В рамките на проект „Ученическите Оскари – диалог между културите в община Луковит“ се проведе анкета сред самоопределили се представители на уязвими малцинствени групи, с раздел „Здравословно състояние“.

Анализът на резултатите формира следните изводи:

- Проблемите на собственото здраве, здравето на семейството и на децата са особено болезнени за ромската общност, но затруднения достъп до здравни услуги води до здравна неинформираност
- ранни бракове, ранни и чести раждания, висок процент необразованост и здравна неинформираност. Не се познават особеностите на полово предаваните инфекции – причините, начините на заразяване, клинично протичане и последствията от тях
- Нисък социален и образователен статус – гъсто населени жилища с лоши хигиенно-битови условия, масовото обедняване, непълноценно хранене, стрес, който води до имунен срив – всичко това е предпоставка за един нездравословен начин на живот.

Изключително сериозен проблем в ромския квартал представляват инфекциозните заболявания. Друг сериозен проблем е здравната неосигуреност сред тази група население.

Община Луковит е представила статистически данни за детска смъртност за 2015 г.:

Коефициент за детска смъртност в общината до 1 год. за 2015 г. – **10 на 1000**

- Брой умрели деца през 2015 г. на възраст под 1 година в община Луковит – 2
- Брой живородени деца през 2015 г. в община Луковит – 200

Относителен дял на живородени при майки под 20 години в общината 2015 г. – **22%**

- Брой живородени през 2015 г. в община Луковит – 200
- В т.ч. майки на възраст под 20 години - 44

През 2020 г. за община Луковит е регистрирана най-висока заболяемост от туберкулоза в област Ловеч със 7 заболели, заболяемост 49‰, при регистрирана заболяемост за област Ловеч 18‰.

Разпределението на заболялите по населени места е следното: 3 случая за с. Бежаново и по един случай за селата Тодоричене, Дерманци, Карлуково и Румянцево. Регистрираните случаи са по един за възрастовите групи: 15-19 г., 30-34 г., 40-44г., 50-54 г., 55-59 г. и два случая над 65 г. Издирени са контактните на болните от туберкулоза, които са насочени към диспансерния кабинет на СБАЛББ – Троян и са обхванати с проба Манту. Няма регистрирани семейни огнища.

През 2021 г. не са регистрирани заболявания от туберкулоза в община Луковит.

При население 16 515 души, имащи избор на личен лекар в общината, 3930 са с прекъснати здравноосигурителни права / *данни от Районна здравноосигурителна каса Ловеч към м. юли 2021 г./*

Лица, обект на социално подпомагане през 2020 г. – 464 лица и семейства и 7 броя деца настанени в семейства на роднини и близки, съгласно чл.26 от ЗЗД.

Броят на подпомаганите семейства с месечна социална помощ на територията на община Луковит е 215 бр. В тези многодетни семейства се подпомагат 669 бр. деца.

Брой на лицата и семействата, които са получили помощ за отопление за последния отоплителен сезон 2020/2021 г. – 1910. От тях 1880 бр. са лица и семейства, а 30 броя са деца, настанени в семейства на роднини и близки, съгласно чл. 26 от ЗЗД./

В кв. Изток работи здравен медиатор, а от 2016 г. е назначен втори здравен медиатор в с. Дерманци, който отговаря и за селата Торос, Ъглен и Бежаново.

Община Тетевен

МБАЛ Тетевен д-р „Ангел Пешев” ЕООД е единственото лечебно заведение в общината, което през последните години предлага своите медицински услуги предимно на населението й. Основно потокът от пациенти се формира от съставните села на общината. Медицинската помощ на населението в града и общината предлагат и ЦСНМН – Тетевен / филиал/; както и 18 лекарски АММП – ИП и няколко АСМП – ИП.

Община Троян

✓ Майчино и детско здраве

Нараства броят на регистрираните бременни жени от етническата общност, с осигурено наблюдение и женски консултации, с оглед превенция на рисковата бременност и вродени аномалии на плода. Повишен е обхватът на деца без лични лекари, открити от здравните медиатори. Проведени са скринингови, безплатни профилактични очни прегледи на 50 деца и 61 възрастни в рамките на Националната кампания „Прегледай се! Зрението е всичко“ на Българското дружество по офталмология и Байер България. Част от включените деца (4) и лица (12) са представители на етническите малцинства.

✓ Превантивна, консултативна и посредническа дейност на назначения здравен медиатор.

Назначеният през м. юли 2020 г. здравен медиатор изпълнява ангажименти, свързани с подпомагане дейността на общината при провеждане на политики в областта на здравната профилактика сред населението, подобряване достъпа до медицинска помощ на етническите малцинства, медиация на общността с личните лекари. Среща се с етническите общности по махали, квартали и населени места от общината, описва адресите на жилищата, преброява лицата от ромски произход. Работи с институциите: Дирекция „Социално подпомагане“ – Троян, Дирекция „Бюро по труда“ – Троян, РУ Полиция, училища и детски градини. През 2020 г. са извършени следните конкретни дейности: оказано съдействие на 7 общопрактикуващи лекари за явяване на деца и възрастни при планови имунизации; консултиране на 8 лица с прекратен здравноосигурителен статус за събиране на средства, заплащане и възстановяване на здравноосигурителните права; съдействие на отдел „Закрила на детето“ за изясняване на конфликти на 3 семейства; придружаване на 17 лица за прегледи от специалист;

придружаване на 3 лица за преосвидетелстване от ТЕЛК; съдействие на 6 родители, родили децата си в чужбина да получат акт за раждане; съдействие на 4 възрастни лица, родени в други населени места, за получаване на акт за раждане; съдействие на 11 възрастни лица за подаване на заявление за жилищно настаняване; консултирани и придружени 6 лица за заплащане на местни данъци.

✓ **Осигурено здравословно хранене на децата и учениците**

Столово хранене е осигурено в почти всички общински училища. В училищните столове се използват възможности за поевтиняване на храненето, а от 3 години в общината се осъществява обединено детско хранене за детските градини. С финансиране от общинския бюджет са изградени оранжерия и овощни градини, в които се произвеждат био плодове и зеленчуци и са включени в менюто на училища, детски градини и Домашен социален патронаж. Здравословното хранене на децата и учениците е приоритет в здравната политика на община Троян.

✓ **Данни за хората с увреждания от Дирекция „Социално подпомагане“ Троян:**

Хората с трайни увреждания с 50 и над 50 % вид и степен на увреждане на територията на общината са 4108, в т.ч. лицата със степен на увреждане от 50 до 70 % са 1712, лицата със степен на увреждане от 71 до 90% са 1729, а лицата над 90% степен на увреждане са 667. Лицата с определена чужда помощ са 298. Разпределение на хората с увреждания по нозологични единици: сърдечно-съдови заболявания - 27,2 %, захарен диабет - 13,6%, съдови заболявания на централна нервна система (мозъчен инфаркт, инсулт, кръвоизлив) - 8,7 %, други заболявания на централната нервна система (ДЦП, епилепсия, заболявания на главния мозък, гръбначен мозък, множествена склероза, болест на паркинсон и др.) - 6,2%, болести на опорно-двигателния апарат (коксартроза, гонартроза, ортопедични и функционални импланти, артрити, поясно-дискова болест) - 11,9%, злокачествени новообразованя - 12 %, психични заболявания - 3,5 %, умствени увреждания - 1,4 %, болести на сетивните органи - 6 %, болести на отделителната система - 2,5 %, болести на белия дроб - 3 %, травми - 3 %, други неуточнени - 1 %.

От общия брой хора с увреждания от ромски произход са 48. Най-честата диагноза при тях е хемофилия, астма, в редки случаи травми и сърдечно-съдови заболявания.

✓ **Туберкулозата, като социално-значимо заболяване сред рисковите групи, обект на анализа.**

Туберкулозата е здравен проблем, който продължава да изисква повишено внимание. Заболеваемостта от туберкулоза в Ловешка област вече е с ниво под средното за страната. Проблемът “туберкулоза” има не само национални измерения. От 2006 г., България е включена в групата от 18 Европейски страни с висок приоритет по отношение на туберкулозата, с глобална цел ликвидиране на заболяването за целия Европейски регион. Основна цел, както на национално, така и на регионално ниво, е осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати, чрез висококачествена диагностика, лечение и подобряване контрола на туберкулозата с мултилекарствена резистентност. „СБАЛББ-Троян” ЕООД е с основен ангажимент в тази посока.

Сравнителен анализ на лекуваните с туберкулоза в СБАЛББ – Троян

Показатели	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020г.
Брой изписани болни	125	106	137	159	178
БК +/- положителни	13	9	14	16	11
Белодробна ТБК	113	99	125	154	175
Извън белодробна ТБК	12	7	12	5	3
С влошаване /починали/	1	1	1	3	3
Изписани с подобрение	124	105	136	156	175

Налице е тенденция за повишаване броя на преминалите на стационарно лечение пациенти, въпреки целенасочените усилия за превенция и проектите и мерките на МЗ за

профилактика на туберкулозата. В „СБАЛББ – Троян“ ЕООД се лекуват болни от цялата страна и данните не са показател за заболяемостта в общината. През първото полугодие на 2021 г. в лечебното заведение не са преминали пациенти с Туберкулоза от община Троян.

✓ **Структура на хоспитализираната заболяемост в лечебните заведения за болнична помощ в общината:**

✓ *„Многопрофилна болница за активно лечение - Троян“ ЕООД*

Класове болести	2020 г.		2021 г. (6 мес.)	
	брой преминали болни	%	брой преминали болни	%
I Някои инфекциозни и паразитни болести	2	0,05	1	0,05
II Новообразувания	71	1,7	38	2,1
III Болести на кръвта, кръвотворни органи и отделни нарушения включващи имунния механизъм				
IV Болести на ендокринна система, разстройство на хранене и на обмяната на веществата	2	0,05	1	0,05
V Психични и поведенчески разстройства -				
VI ,VII и VIII Болести на нервната система и сетивните органи - око и придаъци и ухо и мастоиден израстък	107	2,5	37	2,1
IX Болести на органите на кръвообращението	735	17,2	261	15,0
X Болести на дихателната система	414	9,6	132	7,4
XI Болести на храносмилателната система	640	14,9	302	17,0
XII Болести на кожата и подкожната тъкан	112	2,6	60	3,4
XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	253	5,9	114	6,4
XIV Болести на пикочо-половата система	581	13,5	194	10,8
XV Бременност, раждане и послеродов период	716	16,7	253	14,1
XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период	18	0,4	9	0,5
XVII Вродени аномалии, «пороци на развитието» деформации и хромозомни	6	0,1		

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

аберации				
XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата открити при клинични и лабораторни изследвания, неквалифицирани другаде	151	3,5	54	3,0
XIX Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	107	2,5	48	2,7
XXII Кодове за специални цели /COVID/	98	2,3	181	10,1
XXI Фактори, влияещи в/у здравното състояние на населението и контакта със здравните служби-новородени деца	278	6,5	111	6,2
Общо I-XXII клас	4291	100	1796	100

От изписаните 4291 пациента от стационара през 2020 г., 106 са лекувани за сметка на лечебното заведение (без заплащане от НЗОК), по следните причини: преведени в други лечебни заведения 41, рехоспитализирани 34 и **здравно неосигурени 31**. Извършените разходи на МБАЛ – Троян за тези болни са в размер на 78 970 лв., от тях **23 095 лв.** за лекувани пациенти без здравни осигуровки.

От изписаните 1796 пациенти от стационара през първото полугодие на 2021 г., 60 са лекувани за сметка на лечебното заведение (без заплащане от НЗОК), по следните причини: преведени в други лечебни заведения 27, рехоспитализирани 14 и **здравно неосигурени 19**. Извършените разходи на МБАЛ – Троян за тези болни са в размер на 54 568 лв., от тях **17 280 лв.** за лекувани пациенти без здравни осигуровки.

Констатация: Здравно неосигурените лица са с ограничен достъп до медицинска помощ от една страна, което влошава здравословното им състояние, а от друга, са в тежест на лечебните заведения, които поемат разходите им за болнично лечение.

Не разполагаме с данни колко от здравно неосигурените пациенти са представители на ромската общност, но практиката показва, че това са лица без доходи, продължително безработни и маргинализирани лица, които живеят в среда и условия близки до сегрегирани етнически общности.

✓ „Специализирана болница за активно лечение на белодробни болести-Троян“
ЕООД

Нозологични единици, по които лекува болницата	2020 г.		2021 г. (първо полугодие)	
	брой преминали болни	%	брой преминали болни	%
ХОББ	308	15,79	82	8,8
Астма	322	16,51	48	5,15
Белодробен абсцес	3	0,15	2	0,22
Пневмония	297	15,23	30	3,22
Дихателна недостатъчност	207	10,62	36	3,86

Областна стратегия на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030)

Алергични болести	39	2	1	0,11
Бронхиектазна болест	235	12,05	45	4,83
Туберкулоза	178	9,13	74	7,93
COVID-19	358	18,37	614	65,88
Други белодробни болести	3	0,15	0	0
Общо преминали болни	1950	100	932	100

Община Угърчин

Системата на здравното обслужване на община Угърчин включва следните здравни учреждения:

- Пет лекарски практики;
- Филиал на “Център за спешна медицинска помощ – Ловеч”;
- медицински сестри в учебните заведения и детските градини;

От направени анализи свързани с целевата група се установява, че преобладаващата част са здравно неосигурени лица над 80%, което ги лишава от достъп до здравни грижи.

Община Ябланица

През 2020 г. община Ябланица назначи на работа един здравен медиатор за работа с ромската общност, но **по експертни оценки и наблюдения на МАГ има нужда от назначаване на повече здравни медиатори, включително и в по-малките населените места.**

На територията на общината няма изграден Център за социални и здравни услуги, но в момента има изграден Център за патронажна грижа. Той е създаден за 8 месеца в рамките на 2020 и има изградена база в рамките на проект, финансиран по ОПРЧР и персонал от 6 души. В момента персоналът на Центъра се занимава с раздаване на хранителни продукти, лекарства и заплащане на сметки.

Изводи и проблеми по приоритет „Здравеопазване“

Сериозен проблем е недостатъчното обхващане на децата с имунизации и свързаните с това случаи на заболявания. Своевременната грижа за преодоляването на здравните проблеми е от особено значение и поради факта, че почти две трети от лицата от ромски произход са деца или млади хора.

Болничната помощ не осигурява необходимостта от достатъчно легла по ревматологични, хематологични, неврохирургични, дермато-венерологични, токсикологични, онкологични болести и достатъчно функциониращи легла за продължително лечение.

В работни срещи на Местната активна група /МАГ/ по РОМАКТ, при анализа на ситуацията на ромската общност в града и общината, се формира изводът за най-големи нужди и подкрепа за интеграционен процес в гр. Луковит.

Характерно за ромското население е ниската здравна култура и ненавременното търсене на медицинска помощ. Нарастващата безработица сред етноса е причина за твърде високия относителен дял на здравно неосигурени лица – около 80%. При необходимост голяма част от тях не могат да се лекуват в болница поради невъзможност за заплащане на таксата за болничен престой.

Характерно е също и ниската възраст, в която жените ромки стават майки. Тревожен е фактът, че бременните ромки не посещават женска консултация през периода на бременността и това до голяма степен носи риск не само за тях, но и за тяхното дете.

По данни от количественото изследване 28.8 % от ромите са без здравни осигуровки. Около 1% нямат личен лекар, но вероятно в момента ситуацията е различна, тъй като на територията на общината остана само един ОПЛ и гражданите, които са с нередовни здравни осигуровки, не могат да се запишат при него. Общинската администрация прави усилия за привличане на друг/и ОПЛ, но засега те са неуспешни, въпреки допълнителните стимули, които общината предлага.

Мерки за преодоляване на проблемите по приоритет „Здравеопазване“.

Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства е интегрална част от Националната здравна стратегия, насочена към осигуряването на по-добро здраве на българското население. Тя цели постигането на по-високо ниво на здраве на българските граждани в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства и преустановяване на част от негативните тенденции в здравето на нацията.

Мерки за осигуряване равен достъп до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност.

Осъществена превенция на социално значими болести и ранна бременност, както и осигуряване на консултации чрез:

- ✓ засилен санитарен контрол в жилищните квартали на ромите;
- ✓ промоционална дейност: здравни беседи в учебните и детски заведения и по квартали с преобладаващо ромско население. Беседи и здравна просвета за профилактика на рака на маточната шийка и туберкулозата, като социално значимо заболяване;

❖ Жилищни условия

На територията на **община Летница** няма незаконосъобразни постройки/жилища. Жилищните условия се подобряват главно чрез общинския бюджет и участието в европейски програми. През 2020 г. община Летница изпълни проекти за рехабилитация на улици в квартали с компактно етническо население. В тези квартали все още има жилища, в които условията на живот са неприемливи.

Като цяло в **община Ловеч** не съществува остър жилищен проблем. На територията на общината няма обособени квартали на уязвими етнически малцинства със структурна бедност. Същевременно в общинския център Ловеч има недостиг на общински жилища, което затруднява осигуряването за нуждаещите се хора, предимно от рисковите групи на населението. Липсват механизми, които да стимулират инвестиции в тази посока, което ограничава възможностите на общинската власт да провежда адекватна социална жилищна политика. Липсата на жилище не е изведено като приоритетен фактор за социалната политика, както на национално, така и на общинско ниво. През 2020 г. община Ловеч успешно приключи Проект „Изграждане на социално жилище за настаняване на уязвими групи на територията на кв. Гозница, гр. Ловеч“, по Процедура за директно предоставяне на БФП № BG16RFOP001-1.020 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020-Ловеч“, част от процедура № BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“ по Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. Договор за БФП № BG16RFOP001-1.020-0003-C03 от 21.05.2018 г. Продължителност на проекта: /26 месеца/ от 21.05.2018 г. до 12.09.2020 г. Обща стойност на проекта: 2 129 872.31 лева, от които: Европейско финансиране: 1 810 391.46 лева и Национално съфинансиране: 319 480.85 лева. В рамките на проекта е извършена цялостна реконструкция на сграда - общежитие в гр. Ловеч в социално

жилище за настаняване на уязвими групи, разположена на адрес: ул. „Дълбокия път” № 2А в кв. „Гозница”. Сградата е 5 етажна със сутерен, ЕПЖС, въведена в експлоатация през 1982 г. Обособени са 3 двустайни апартамента за настаняване на хора в неравностойно положение, 36 двустайни апартамента, 5 тристайни апартамента и 5 четиристайни апартамента. Обособен е един офис за домакин/управител на първия етаж.

Квартал „Изток“ е единственият обособен квартал в **община Луковит** населен изцяло с ромско население. Ромската етническа група на територията на общината е съсредоточена в гр. Луковит 71 % от ромското население в общината.

Общ брой адресно регистрирани сгради в кв. „Изток” – 412 бр. Общ брой жилища в сградите – 503 бр. по данни от преброяването през 2011 г. Общ брой население в кв. „Изток” – 2536 души, но според наблюдения на местните пастори и на здравния медиатор в квартала, към 2018 г. живеят близо 4000 души. Квартал „Изток” е урегулиран върху общинска собственост. Сред водещите проблеми на ромския квартал са незаконното строителство, лошата жилищна инфраструктура и ограниченият достъп до качествени комунални услуги. Лошите жилищни условия водят до пространствена сегрегация на ромския квартал спрямо останалото население. Незаконното строителство се определя като водещ проблем в политиката за подобряване на жилищните условия. По данни на експерти поне всяко четвърто жилище в квартала е незаконно изградено. Това до голяма степен е в следствие на ниските доходи, продължителната безработица и дълбоката бедност. В резултат на незаконното строителство са налице нарушения на действащи строителни и противопожарни правила и норми, а спазването на основни санитарно-хигиенни изисквания е практически извън обсега на системите за публичен контрол. Извън регулация има незаконно застрояване върху държавна земя. В квартала е изграден водопровод и частична канализация и целият квартал е електрооснабден.

Към момента на територията на **община Тетевен** са обособени 5 (пет) жилищни квартала населени, предимно с представители на ромския етнос. Три квартала в гр. Тетевен, един квартал в с. Гложене и един квартал в с. Български извор. Установено е постепенно разселване на ромски фамилии и сред райони извън тяхното обичайно местоживееене. Община Тетевен е с пълно покритие на кадастралната карта. Всички урегулирани поземлени имоти са обхванати в нея, съответно и кварталите, населени с представители на ромския етнос. Тъй като ромските махали се намират в периферията на урбанизираната територия, се наблюдава тяхното разширяване, посредством закупуване на неурегулирани имоти в съседство, заселване в тях и последващото им „приобщаване“ към квартала.

Към настоящия момент жилищният фонд на **община Троян** се състои от: 102 броя жилища за настаняване под наем на граждани с установени жилищни нужди от които: 40 апартамента, 18 къщи и 44 стаи в общежития. Те се разпределят за:

- ✓ настаняване на граждани с установени жилищни нужди – 35 апартамента, 18 къщи и 2 общежития;
- ✓ ведомствен фонд – 4 апартамента;
- ✓ резервен фонд – 1 апартамент.

Всички общински жилища са снабдени с вода и електричество.

Настаняването на роми в общинския жилищен фонд се извършва по общия за всички граждани ред, съгласно действащите нормативи за жилищно настаняване. В общинския жилищен фонд са настанени общо 57 ромски семейства, от които 44 в стаи от общежитията, 10 в къщи и 3 в апартамента.

В жилищата от общинския жилищен фонд са настанени общо 100 семейства.

Месечната наемна цена за отдаване под наем на общински жилища е определена с приетата от Общинския съвет – Троян Тарифа за цените на някои видове сделки по

управление и разпореждане с общинско имущество, които ежегодно се актуализират с ръста на минималната работна заплата установена за страната.

Общото състояние на жилищния фонд е следното:

✓ Апартаментите са в добро състояние. Голяма част от наемателите живеят продължително време в тях, което им дава възможност да ги ремонтират и да влагат средства в тях за поддържането им.

✓ Къщите като цяло са в задоволително състояние. Те са строени преди 60 и повече години и са придобити от общината вследствие на отчуждителни процедури. В резултат на експлоатацията им са значително амортизирани.

✓ Общежитията са в недобро състояние. Наематели са изцяло лица от ромски произход, които в голямата си част не се отнасят с грижата на добри стопани към наетите помещения и към общите части на сградите.

Към настоящия момент картотекираните граждани са 131, от които 69 в четвърта група и 62 в пета група.

Анализирайки състоянието на общинските жилища се открояват следните проблеми:

✓ влошаващото се състояние на къщите и общежитията от общинския жилищен фонд;

✓ семействата и лицата, настанени в къщите и общежитията, в по-голямата си част са с ниски, непостоянни доходи или без доходи;

✓ засилва се нуждата за настаняване на социално слаби лица в жилища от общинския жилищен фонд.

Рискове и слаби страни

✓ ограниченият брой на общинските жилища и невъзможността на общината да задоволи потребностите на нуждаещите се от жилища социално слаби граждани;

✓ липса на средства за увеличаване на общинския жилищен фонд;

✓ амортизирането на общинските жилища и необходимостта от инвестиции в тях за обновяването им;

Плюсове и възможности

✓ придобиване на жилища в новопостроени сгради, представляващи цената на отстъпено право на строеж върху имоти – общинска собственост;

✓ изваждане от общинските жилища на некоректните наематели;

✓ да не се настаняват в общински жилища лица без доходи.

Политиката на община Троян за общинския жилищен фонд включва:

Използване на възможностите на Закона за общинската собственост за увеличаване на общинския жилищен фонд.

Засилване на контрола върху наемателите за недопускане на натрупване на несъбираеми вземания по неплатени наеми.

Поддържане на наличния общински жилищен фонд, чрез реинвестиране на част от събраните средства от наем в съответните жилища.

Развитие на жилищната политика, насочена към социално слаби граждани.

Местообитания – жилища на лицата от ромски произход на територията на община Троян описани от здравния медиатор и експерти в отдел „Социална и здравна политика“ в общинска администрация Троян.

На територията на община Троян са се оформили следните места за живеене на компактно ромско население:

✓ В местността „Търнето“, ул. „Стефан Стамболов“ № 3, в гр. Троян в двуетажна масивна сграда, която представлява общежитие, с договори за наем са настанени 21 ромски семейства. В сградата има ток, вода и канализация. Всяко семейство ползва една или две стаи, в които битовите условия са задоволителни. Най-често наематели са безработни роми, чиито единствени доходи са социални помощи и семейните помощи за деца. Непосредствено до общежитието в частен имот, възстановен по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, са разположени фургони,

изградени са няколко къщи, повечето паянтови и църква. Имат ток и вода, нямат канализация.

✓ В местността „Червянска лъка“, махала Дудевска № 1 в гр. Троян в общежитие - двуетажна масивна сграда, общинска собственост са настанени 23 ромски семейства – 70 роми, с договори за наем. Сградата има ток, вода и канализация. Наематели са роми и турци най-често безработни, чиито единствени доходи са социални помощи и семейните помощи за деца и наематели, работещи в чужбина, чиито деца и съпруги живеят в общежитието.

✓ В местността „Алдишки рът“ в гр. Троян (Балабански път), преди острия завой на пътя за с. Балабанско, в землището на гр. Троян, са разположени десет паянтови „постройки“ с много лош външен вид и три масивни къщи. Същите имат ток, вода и канализация. Част от тях се намират извън регулация, в земеделска земя по чл.19 от ЗСПЗЗ, а останалите в поземлен имот, попадащ в парцел I - „За магазини и трафопост“ в кв. 175 и улица с ОТ922-837-836, записан в кадастралните регистри на община Троян без документ за собственост.

След острия завой на пътя за с. Балабанско, землище с. Балабанско, са разположени пет полумасивни едноетажни къщи. Същите имат ток и вода, нямат канализация.

Попадат в имоти по плана на новообразуваните имоти по §4 от ПЗР на ЗСПЗЗ, записани в регистъра като земя по чл.19 от ЗСПЗЗ.

✓ В местността „Коньова могила“ в гр. Троян (бивши погребни), живеят 15 ромски семейства - 25 роми, при много лоши условия в няколко къщи, част от които паянтови неотговарящи на никакви санитарно-хигиенни изисквания. Няма ток, вода и канализация. Пътят за бившите погребни е прекъснат при железопътната линия и реално до жилищата няма транспортен достъп. Голяма част от сградите са разположени в имот – общинска собственост, представляващ земеделска земя с начин на трайно ползване пасище, мера. Някои от сградите попадат в земеделска земя, собственост на частни лица.

✓ В местността „Стойченски рът“ в гр. Троян са построени няколко къщи, които нямат ток, вода и канализация. Същите попадат в имоти по плана на новообразуваните имоти по §4 от ПЗР на ЗСПЗЗ, записани в регистъра като земя по чл.19 от ЗСПЗЗ.

✓ В местността „Белишки Орешак“ в гр. Троян са построени от ромски семейства 16 полумасивни паянтови къщи. Същите имат ток и вода, няма канализация. Те попадат в земеделска земя по чл.19 от ЗСПЗЗ.

✓ В кв. „Велчевски“ в гр. Троян преди „Тоникс-96“ – ООД в посока град Ловеч са построени 5 полумасивни и паянтови къщи, две от които се намират върху имот – общинска собственост, представляващ парцел X в кв.212 по плана на гр. Троян – кв. „Велчевски“, а останалите са в имот частна собственост (отписан от актовете книги на държавните имоти със заповед №202/17.05.2001 г. на областния управител - Ловеч), представляващ парцел XI в кв.212. Жилищата имат ток и вода, няма канализация.

След „Тоникс-96“ – ООД в посока град Ловеч, в сграда – общинска собственост с пристроени стопански постройки от общината с договор за наем е настанено ромско семейство.

✓ В квартал „Попишка“ на гр. Троян са заселени в 10 къщи, 25 семейства - 50 роми.

✓ В гр. Троян, ул. „Пряспа“ № 57 (двора на фирма ИЗИ) в една къща, собственост на ромско семейство и в построените още три ромски жилища и поставения фургон живеят 7 семейства - 20 роми.

✓ В гр. Троян на ул. „Генерал Карцов“ от № 136 до № 142 (срещу бензиностанцията на Петрол) живеят в 4 общински къщи, 12 ромски семейства - 32 роми.

✓ В гр. Троян, ул. „Васил Левски“ № 222 (на спирката до чешмата на Мондешкото) живеят две ромски семейства – 8 роми. Имотът е частен и жилищата се

ползват срещу задължение за поддръжка на къщата.

✓ В с. Орешак са построени или закупени 12 къщи от 36 ромски семейства. В тях живеят 180 роми. Социалният им статус и битовите условия в жилищата им са по-добри от тези на останалите представители на общността. Възрастните работят, децата посещават училище.

✓ В гр. Троян, кв. „Ливадето“ (зад фирма „Бенакс“) 6 ромски семейства са закупили къщи, в които живеят 17 роми. Възрастните работят във фирма „Бенакс“, а младите работят в чужбина.

✓ В местността „Циганското“ в с. Горно Трапе са се заселили от около 25 години роми от гр. Карлово и с. Кърнаре. Двадесет семейства са построили паянтови жилища и живеят изолирано от останалото население. Сградите се намират в имоти с начин на трайно ползване „за друг вид застрояване“ в територия с трайно предназначение „зеделска“ по кадастралната карта на с. Горно Трапе, записани в кадастралните регистри на неизвестен собственик. Имат ток и вода, нямат канализация. Две ромски семейства са закупили къща в близост до оформилата се ромска махала, наброяваща 72 лица.

✓ В с. Борима живее компактно турско малцинство, което не се различава от общото население в общината по социално-икономически възможности и бит. Те са пример за интегрирано малцинство в община Троян.

✓ В с. Терзийско четиричленно ромско семейство е закупило жилище (стара къща) и се е заселило преди 2 години.

✓ В с. Дебнево живеят 30-40 роми в паянтови постройки, при задоволителни битови условия.

✓ В с. Калейца в закупени от ромски семейства къщи живеят 50 лица при относително нормални социално-битови условия.

Община Угърчин

През последните години се наблюдава заселване на гражданите от ромски произход в имоти от кварталите/махалите на населените места, съвместно с населението от другите етнически групи. Най-ярко това е изразено в град Угърчин. Заселването става в имоти, които остават свободни в следствие на обезлюдяване (собствениците почиват) и техните роднини или близки са се изселили в други населени места в РБългария. Повечето от тези имоти се придобиват от тях за ползване, но без да бъдат прехвърляни по съответния ред правата за това. Малцинствената общност в гр. Угърчин е съсредоточена на ул. „Теменуга“, ул. „Васил Левски“ и ул. „Лепетура“.

Концентрация на граждани от ромски произход се наблюдава единствено в с. Кирчево, където те са се обособили в отделен жилищен квартал и съответно би могло да се каже, че живеят като отделно обособена етническа общност. Малцинствената общност в с. Кирчево е съсредоточена на ул. „Площа“ и ул. „Ал. Стамболийски“.

Община Ябланица

Сериозни и видими проблеми има и в жилищните условия на ромската общност в община Ябланица. Данните от количественото изследване сочат, че ромите живеят в гъсто населени жилища, средно 6.5 човека в жилище; малки жилища със средно 38.6 кв.м. площ, състоящи се средно от 1.9 стаи.

Едва една четвърт от изследваните оценяват къщите си като „масивни къщи“, 53% живеят в паянтови къщи, а 21% в бараки, които застрашават здравето и живота им. Една четвърт от изследваните заявяват, че жилищата им са незаконно построени. Пак близо една четвърт не знаят чия е собствеността на жилището им.

В 41.25 %, от жилищата липсва течаща вода – като част от домакинствата се снабдяват с вода с кофи от съседите си, а 15 % от външни чешми, които се намират на разстояние до 1 км и повече от жилището. 80% от домакинствата си осигуряват топла вода, като я затоплят на печка, в 45% от домакинствата ползват електричество от съседни къщи и нямат собствен електромер, а в 6.25% домакинства нямат електричество. В 77 % от

домакинствата се пере на ръка, в корито. Само в една пета от жилищата има баня. 68% от изследваните ползват външна тоалетна, а 21% въобще нямат такава. Отпадните води при близо една трета се изливат в септична яма, при 5 % в реката, а при цели 47,5 % отпадните води се изливат на улицата.

85% от изследваните домакинства се отопляват на дърва, а 15 % се отопляват с отпадъци и каквото намерят, което сериозно замърсява въздуха. Необходимо е в следващия период да се помисли и за възможности за подмяна на отоплението с екологични алтернативи.

❖ **Заетост**

По данни на Дирекция "Бюро по труда" – Ловеч (ДБТ) към 31.12.2020 г. общият брой на регистрираните безработни лица (БЛ) в **община Летница** е 224, което е 14,42% от общо регистрираните безработни в ДБТ Ловеч. По етноси са както следва: турски - 21 БЛ, влашки – 12 БЛ и ромски – 2 БЛ. През годината броят на новорегистрираните безработни е 366. По етноси, както следва: турски – 28 БЛ, влашки – 21 БЛ, ромски – 2 БЛ.

➤ Равнището на безработицата в община Летница към 31.12.2020 г. е 20,20%, което е с повече от 13,49 пункта от това за страната и с 10,35 пункта от това за област Ловеч. В средногодишен аспект равнището на безработица е 21,96% за 2020 г. При 16,77% за предходната година.

➤ Средногодишният брой на безработните лица в общината с продължителност на регистрация над 1 година е 64 лица – 26,15% от безработните лица. Броят им се увеличава с 7,76 % (5 души) спрямо предходната година.

➤ Постъпили на работа за територията на община Летница са 182 души:

➤ Чрез посредничеството на БТ са постъпили на работа 106 лица (58,24%), като на първичен пазар техният брой е 76;

➤ По програми за заетост са включени – 20 лица, като две от тях са от влашки произход;

➤ По мерки за заетост – 4 лица от български етнос;

➤ По схеми на ОП РЧР – 6 лица, като две от тях са от турски етнос;

➤ На първиен трудов пазар – 152 души, по етнос, както следва – турски – 9 БЛ, влашки – 3 БЛ.

➤ Дирекция „Бюро по труда“ – Ловеч, филиал – гр. Летница, работи активно по изпълнението на Национален план за изпълнение на европейската гаранция за младежта 2014-2020 г., чиято основна цел е осигуряването на качествена работна сила, като основна предпоставка за постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в съответствие с дългосрочните цели на Стратегия „Европа 2020“.

През 2020 г. общината работи по следните програми и мерки за заетост:

➤ Проект „Звено за услуги в дома – грижи за независим живот“

➤ Проект „Обучение и заетост – назначени 13 души;

➤ Механизъм „Лична помощ“ – 34 души;

➤ Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания – 3 души;

През 2021 г. община Летница изпълнява и:

➤ Регионална програма за заетост, по която в населените места на общината са назначени 10 лица за срок от 6 месеца, на длъжност „Работник поддръжка“;

➤ Социалната услуга «Асистентска подкрепа» - държавно делегирана дейност, чрез която се предоставя грижа в домашна среда на 13 потребителя от 5 домашни помощника;

➤ Проект: «Патронажна грижа в община Летница» по ОП «РЧР», съфинансиран от ЕС, чрез ЕСФ. Чрез изпълнението на проекта се предоставя интегрирана здравно-

социална услуга – патронажна грижа на 18 нуждаещи се лица, от 3-ма домашни помощника.

По данни от Дирекция „Социално подпомагане“ гр. Ловеч през 2020 година са подпомагани лица, както следва:

- 47 лица и семейства с месечни помощи по чл.9 от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане;
- 255 лица и семейства по Закон за семейни помощи за деца;
- 464 лица с трайни увреждания по Закона за хората с увреждания;
- 281 лица с целева помощ за отопление по Наредба № РД07-5 от 16.05.2008 г.

Програмите, по които **община Ловеч** осигурява заетост, са:

Национална програма “Активиране на неактивни лица“, Национална програма за обучение и заетост на хора с трайни увреждания“, Национална програма „Помощ за пенсиониране“, Регионални програми за заетост и други програми и проекти финансирани от социални партньори или европейски фондове.

Съгласно изискванията на АСП и във връзка с изпълнението на чл. 12, ал. 1 от Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане, всеки месец по списък определен брой лица извършват обществено полезни дейности.

По програми и мерки за откриване на нови работни места, осигуряващи равни възможности чрез социално-икономическа интеграция на групи в неравностойно положение на пазара на труда се търсят възможности за заетост.

Голяма част от ромското население е функционално неграмотно или с ниска грамотност и култура, което е причина за голямата безработица, оттам – ниски доходи и нисък стандарт на живот.

Равнище на регистрирана безработица в **община Луковит**:

- Към 31.12.2019 г. – 19,04 %, в т.ч. ромска – 3,05 %
- Към 31.12.2020 г. – 17,8 %, в т.ч. ромска – 4,02 %
- Към 31.05.2021 г. – 17,46 %, в т.ч. ромска – 5,28%

Регистрирани продължително безработни лица в община Луковит

- Към 31.12.2019 г. – 441, в т.ч. роми – 115
- Към 31.12.2020 г. – 463, в т.ч. роми – 160
- Към 31.05.2021 г. – 433, в т.ч. роми – 177

Брой регистрирани безработни лица в община Луковит

Към 31.12.2019 г.

- От 15 до 24 г. – 51, от тях роми – 4
- От 25 до 29 г. – 110, от тях роми – 15
- От 30 до 54 г.- 658, от тях роми – 114
- Над 54 г. – 180, от тях роми – 27

Към 31.12.2020 г.

- От 15 до 24 г. – 38, от тях роми – 7
- От 25 до 29 г. – 68, от тях роми – 18
- От 30 до 54 г.- 621, от тях роми – 153
- Над 54 г. – 207, от тях роми - 33

Към 31.12.2021 г.

- От 15 до 24 г. – 48, от тях роми – 14
- От 25 до 29 г. – 70, от тях роми – 27
- От 30 до 54 г.- 589, от тях роми – 190
- Над 54 г. – 209, от тях роми - 46

Община Луковит е сред общините в Ловешка област с най-ниски стойности на заетост сред ромите – 5,6 %, при обща заетост – 36,7 %. */Областна стратегия за интегриране на ромите 2012-2020 г./*

При анализ на данните за дела на безработните лица на 15-64 навършени години в област Ловеч / по данни от преброяването през 2011 г./ община Луковит е сред

общините с най-висок дял на безработица при ромите – 80,9. По данни от ДБТ Луковит, регистрираните безработни роми в общината са 279 човека. От безработните лица в Луковит от ромската общност с висше образование няма нито един, със средно образование - 5, с начално или основно – 82, а най-много са лицата без образование – 192. Хората с начално и без образование най-често остават без работа и са най-рисковата група за изпадане в бедност и социална изолация. Ниският образователен статус предопределя работните места, които могат да заемат. В рамките на проект „Социално-икономическа интеграция в Луковит“ е предвидена дейност „Включване в заетост“ - осигуряване на субсидирана заетост за 91 безработни лица от ромски произход.

Брой регистрирани безработни лица в **община Тетевен** – 1227. Равнище на безработица 15,18% Самоопределили се като лица от ромски произход 268 или 23% от общия брой регистрирани лица. Регистрирани младежи до 29 години – 135 или 11% от общия брой регистрирани безработни лица. От тях жени 76, мъже 59, с висше образование 13, средно образование 83, основно и по-ниско образование 39. Безработни лица, устроени на работа на субсидирани работни места през 2020г.: по насърчителни мерки за заетост 12, по програми за заетост – 54, по схеми и проекти на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – 21. Брой регистрирани безработни лица в община Тетевен – 934. Равнище на безработица 11,55% Самоопределили се като лица от ромски произход 283 или 30% от общия брой регистрирани лица. Регистрирани младежи до 29 години – 92 или 10% от общия брой регистрирани безработни лица. От тях жени 49, мъже 43, с висше образование 9, средно образование 54, основно и по-ниско образование 29. Безработни лица, устроени на работа на субсидирани работни места за периода януари - юни 2021г.: по насърчителни мерки за заетост 8, по програми за заетост – 33, по схеми и проекти на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” – 72.

Достъп до социални услуги

На територията на общината към 2021 г. функционират следните социални звена: Дневен Център за деца и младежи с увреждания, който предлага три вида социални услуги; Дневен център за деца и младежи с увреждания с капацитет 36 места – обслужва деца и/или младежи от 3 г. до 18 г. възраст с различни по вид и степен увреждания; Дневен център за пълнолетни лица с увреждания с капацитет 12 места – обслужва лица над 18 г. възраст с различни по вид и степен увреждания; Седмична грижа за деца и младежи с увреждания с капацитет 8 места – обслужва деца и/или младежи от 3 г. до 18 г. възраст; Център за обществена подкрепа - с капацитет 60 потребители от 0 до 18 години; ЦНСТЛУИ – с. Гложене.

В община Тетевен се предоставя и социалната услуга „Приемна грижа“, както се изпълнява и проект „Общностен център за деца и семейства“.

Достъп до пазара на труда

Безработни младежи, в преобладаващата си част роми, в община Тетевен към м. ноември 2020 г. - 140 души, или 11.4% от общия брой регистрирани безработни в Дирекция „Бюро по труда“ От тях:

- 55,3% от безработните младежи са жени;
- 66,5% са без специалност и професия;
- 43,2% са с основно и по-ниско образование.

Достъпът до пазара на труда се осъществява чрез Дирекция „Бюро по труда“ и посредничеството на община Тетевен. Организиран се съвместни инициативи с цел по-пълнен обхват на безработните лица, подпомагане на младите хора за тяхната професионална реализация. Разкритите работни места за младежи до 29 г., включително и за роми, са основно по проекти „Обучение и заетост” и „Обучение и заетост на младите хора” и програма „Старт в кариерата“. Приоритетен проблем, отразен в Плана за действие на община Тетевен, е дългосрочната безработица, която

води до загуба на трудови навици и съответно до по – ниски възможности за излизане от кръга на социална изолация. Специален фокус за осигуряване на достъп до заетост и доходи на най – маргинализираните общности се поставя върху: мотивационни и квалификационни курсове; обхващане на най – уязвимите в програми за ограмотяване; субсидирана заетост; посредничество и подкрепа за осигуряване на достъп до заетост и доходи.

По данни от Дирекция „Бюро по труда“ – Троян към 20.07.2021 г. регистрираните безработни в **община Троян** са 650 лица, от тях 44 са се самоопределили като представители на ромския етнос.

• **Брой регистрирани безработни в общината по възраст, пол и квалификация**

➤ По данни от месечния информационен бюлетин за м. юни 2021г. на Дирекция „Бюро по труда“ – Троян, регистрираните 610 безработни в общината са разпределени по възраст, пол и квалификация, както следва:

➤ по възраст: до 29 г. – 61 младежи (10 %); от 30 до 34 г. – 55 лица (9 %); от 35 до 39 г. – 73 лица (12 %); от 40 до 44 г. – 61 лица (10%); от 45 до 49 – 85 лица (14 %); от 50 до 54 г. – 73 лица (12 %) и над 55 г. – 201 безработни (33%);

➤ по пол и квалификация:

➤ жени – 329 (54 %), от тях: 142 (43 %) са на възраст над 50 г.; 115 (35 %) са без специалност и професия; 63 (19 %) са с основно и по-ниско образование; 72 (22 %) са с висше образование и 49 (15 %) са продължително безработни

➤ мъже – 281 (46 %) от общия брой регистрирани безработни;

Безработните до 29 години са 61 младежи и имат следните характеристики: 34 (55 %) са жени; 25 (41 %) са без специалност и професия; 15 (25 %) са с основно и по-ниско образование; един е продължително безработен.

Продължително безработни с над 1 година регистрация в ДБТ-Троян са 85 лица (14 %); безработните с престой от 1 до 2 г. са 55 лица (9 %) и над 2 г. са 30 лица (5 %) от всички безработни лица в общината.

Данни за осигурена заетост на представители на ромската общност през първото полугодие на 2021 г. Назначените на работа през първото полугодие на 2021 г., след насочване от Дирекция „БТ“ – Троян са 9 роми, един в Регионална програма за заетост към община Троян, трима в общински търговски дружества („Общински пазари“ и „Комунални услуги“), един в „СБАЛББ –Троян“ ЕООД и 4 във частни фирми („Калинел“ и „Рико Стил“). Предвид личния избор за самоопределяне на лицата (по етнос) при регистрацията в Д „БТ“ – Троян, считаме, че броят на регистрираните и на насочените за работа роми и лица в уязвимо положение със сходни културни и социални характеристики, намиращи се в неравностойно положение от други етнически групи, са значително повече. По данни на общинска администрация Троян е осигурена заетост на непълно работно време на 23 лица от турски и ромски произход в Механизъм лична помощ, като лични асистенти на близките си. От 10-те общи работници, назначени за срок от 6 месеца в Регионална програма за заетост, четири са представители на етническите малцинства, с влошен социален статус, без възможности за трайно реализиране на пазара на труда и продължително безработни. В проект „Патронажна грижа+ в община Троян“ от м. юни 2021 г. са назначени за срок от 12 месеца 6 лица от турски и ромски произход, на пълно и непълно работно време: един „домашен санитар“, един „чистач“ и четирима „дезинфектори“. В общинско предприятие „Комунални услуги“ гр. Троян числеността на персонала е 130 лица, от тях 49 са представители на ромската общност. Те са назначени на срочни и безсрочни договори и извършват сметопочистване, сметоизвозване и озеленяване на обществени терени. През 2020 г. по проект „Подобряване качеството и ефективността на публичните услуги за уязвимите групи на пазара на труда и работодателите“ на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, в Дирекция „Бюро по труда Троян“ работи трудов медиатор, който подпомага безработните, включително

роми, при намиране на подходяща за тяхната квалификация работа.

Брой лица получаващи месечна помощ по чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане. Лицата на месечно социално подпомагане по чл. 9 от ППЗСП, извършващи общественно-полезни дейности в общината по 4 ч. дневно за 14 дни са 15, всички представители на ромската общност. Единадесет работят в селата и 4 в гр. Троян. Голяма част от целевата група са икономически неактивни и безработни, не търсят активно работа, нямат завършено образование и придобита квалификация, което затруднява намирането, а съответно и наемането им на работа. Това затруднява включването им в обществения живот. Безработицата и ниските доходи при тази общност обуславя рискова група социално слаби лица и семейства, подпомагани с месечни социални помощи по ЗСП и ППЗСП.

Община Угърчин

Подпомагани с месечни помощи са доста семейства, преобладаващи са многодетните и непълни семейства, в които има повече нетрудоспособни членове.

С участието си и с изпълнението на тези проекти и програми, общината е осигурила заетост за над 150 безработни лица включително и от ромски произход. С което общината се явява най-големият работодател на територията на община Угърчин.

За **община Ябланица** реализацията по тези проекти и програми основно се свързва с осигуряване на заетост на безработни лица без образование или квалификация, преквалификация и пренасочване безработните за заетост в други области. Програмата “Подкрепа за заетост” основно се фокусира върху осигуряването на заетост за безработни лица от ромски произход с ниска степен на образование или без образование. Целите, които си е поставила общината с изпълнението на тези проекти и програми е осигуряване на заетост за безработни лица, намаляване на безработицата на територията на общината, създаване на условия за подобряване на социално-икономическата и битовата среда за тези лица. Друг съществен проблем на ромската общност в община Ябланица е липсата на заетост. По експертни оценки около 90% от ромите в община Ябланица са безработни. По данни от количественото изследване едва 8.15% от ромите имат постоянна трудова заетост, като 1.1% са наети на трудов договор, наети на граждански договор са 0.37%, а самонаети 3.79%.

Основен работодател за ромите на територията на община Ябланица се оказва самата община, която осигурява заетост на роми предимно чрез включване в социални програми и проекти като лични асистенти, домашни помощници и др. Вероятно това е една от нишите, в които общината може да продължи да осигурява заетост

Тъй като голяма част от тях са без документи за професионална квалификация, провеждането на курсове за придобиване на квалификация като строителни работници за хора с ниска степен на образование би породило интерес в ромите, които работят в тази сфера и би повишило възможностите им да работят при по-добри условия и с по-добро заплащане.

❖ Върховенство на закона и недискриминация

Основна задача в работата с цел недопускане на дискриминация е насърчаване на равнопоставеността между жените и мъжете и осигуряване на предпоставки за успешна реализация и нова социална роля на ромската жена, засилване на работата със семействата от ромски произход и от друго живеещо при подобни условия население за осъзнаване на родителските задължения, за разбиране и спазване правата на децата.

Целите в приоритета ще засилят борбата с дискриминацията като разширят фокуса на работата по приобщаването и участието на ромите в нови хоризонтални и структурни области извън заетостта, образованието, здравеопазването и жилищното настаняване.

Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в община Летница, в тясна връзка с училището организира

дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение, осигурява се подкрепа на деца, ученици и семейства в риск, в затруднено социално положение и предразположение към проява на агресия. Работата на комисията е изцяло насочена за превантивна дейност. Гледани са 2 дела през 2020 год. на непълнолетни и малолетни лица. В град Ловеч е създаден Регионален офис на Комисията за защита от дискриминация. Относно предприетите мерки за гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защитата на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на езика на омразата. В община Тетевен действа Местна комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетните и непълнолетните. През 2020 година са образувани общо 7 броя възпитателни дела по получени сигнали от Районна прокуратура, РУ „Полиция“, училища от общината и граждани. Наложени са възпитателни мерки от ЗБППМН, съгласно чл.13, ал.1. През 2020 г. ОБКБППМН е образувала и разгледала възпитателни дела на 14 ученици от ромски произход. Извършените противообществени прояви се изразяват в: кражба, хулигански прояви и нередовно посещение на училище. Спрямо тях са приложени общо 24 броя възпитателни мерки по чл.13 от ЗБППМН. Децата, извършили противообществени прояви, се насочват от комисията към извънкласни дейности в Център за подкрепа за личностно развитие. На трима родители е наложено да упражняват засилени родителски грижи с конкретно набелязани мерки. Съставен е акт и е издадено наказателно постановление по Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните на родител на дете от ромски произход за допуснати голям брой неизвинени отсъствия. Едно дете пребивава в Социално-педагогически интернати – с. Варненци и едно във Възпитателно училище-интернат - с. Подем. Инспектор „Детска педагогическа стая“ при РУ – гр. Троян е провел 2 броя индивидуални беседи с родители и деца от ромски произход, допуснали голям брой неизвинени отсъствия. В периода на отчетната 2020 г. в Центъра за обществена подкрепа – гр. Троян е работено по общо 6 случая в направление „Превенция на отпадане от образователната система“. Обхванати са 18 потребители и са проведени 72 бр. консултации с тях. В направление „Рисково поведение“ ЦОП – гр. Троян е работил с 9 семейства. Обхванати са 10 деца и 17 родители като са проведени общо 132 консултации. Обществените възпитатели към ОБКБППМН извършват индивидуална корекционно-възпитателна работа по чл. 13, ал. 1, т. 5 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните с 8 деца от етническите малцинства и оказват помощ на родителите, които срещат затруднение при възпитанието и обучението на децата си. Спрямо 9 непълнолетни е приложена мярката „обществено порицание“ във връзка с постъпили в Комисията наказателни постановления. На 60 деца са раздадени информационни материали за трафика на хора и деца и борбата с наркотичните зависимости.

В основните документи на областта са заложили приоритети, свързани със защита на уязвими групи от населението, недопускане на социална изолация и вторична сегрегация. Изпълняват се мерки за приобщаваща междуетническа толерантност и равнопоставеност на половете. Общината реализира междусекторни политики за реинтеграция и социално включване на уязвими групи, включително и представители на етническите малцинства.

❖ **Култура и медии**

Ромската култура е част от европейското културно пространство и част от културното многообразие в страната. Опазването на културното наследство на ромите, насърчаването на творческото развитие, културното взаимодействие и участието в културния живот на страната имат решаваща роля за социалното сближаване.

Целите в приоритета са насочени към подобряване на условията и разширяване на възможностите за социализация чрез културен диалог. Специално внимание е отделено на решаващата роля на медиите за намаляване на антиромските нагласи посредством недискриминационно отразяване на представителите на ромската общност; разпространяване на положителни образи за ромите и ползите от интеркултурализма и приобщаването в медиите. Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество. На територията на област Ловеч работят множество културни институции, в това число Драматичен театър, Регионална библиотека “Проф. Б. Цонев”, Регионален исторически музей и Художествена галерия. За развитие и обогатяване на културния живот в областта допринасят 69 народни читалища, местни музеи и музейни сбирки, общински духови оркестри, Клуб на дейците на културата и др. Епидемията от COVID-19 постави на изпитание всички културни институции в това число и читалищата и те не успяха да реализират своите предварително заложиени дейности. В резултат на това намаляха и дейностите, свързани с културното многообразие и интеграцията на ромската общност.

ОБЩИ ИЗВОДИ

В област Ловеч са създадени условия за приобщаващо образование на децата и учениците от етническите малцинства. Приобщаващото образование включва обща и допълнителна подкрепа и трябва да се посочи: допълнително обучение по учебни предмети; допълнителни модули за деца, които не владеят български език; допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; консултации по учебни предмети; кариерно ориентиране на учениците; занимания по интереси; библиотечно-информационно обслужване; грижа за здравето; осигуряване на общезитие; дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; логопедична работа. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици: със специални образователни потребности; в риск. Осигурен е транспорт на учениците, столово хранене и възможности за включване в извънкласни дейности. Образователните медиатори в областта са деветнадесет на брой – 3 в община Летница, 11 в община Луковит и 5 в община Троян. Проблемни са децата и учениците, които отиват в чужбина със семействата и прекъсват образованието си по обективни причини. Очертава се тенденция към сегрегиране на училища на територията на областта, в които над 75% от учениците са роми и/или семействата им имат сходен на тях бит и ценностна система.

„Здравеопазване“: проблеми - значителен брой здравно неосигурени представители на ромската общност; влиянието на пандемията от Covid-19 върху структурата на заболяемостта в лечебните заведения за болнична помощ; ниската здравна култура на етноса, ранните „бракове“, липсата на медицинско наблюдение по време на бременността, поради незаинтересованост на младите майки; раждането на повече от 3 деца в семейства, без сигурни доходи, зависими изцяло от социалното подпомагане; изоставянето на деца поради лоши битови условия и невъзможност на семейството да ги отглежда; близко родственото кръстосване, което води до тежки наследствени заболявания, сред които най-значими са Хемофилия и Астма. Здравните медиатори в областта са седем на брой – 1 в община Летница, 1 в община Ловеч, 3 в община Луковит, 1 в община Троян и един в община Угърчин.

В област Ловеч се срещат на отделни места проблем с ограничен брой жилища за настаняване на ромски семейства при непрекъснато нарастване на потребностите. Но проблемът е съществуващ. Това е резултат от по-високата раждаемост в общността, ранните бракове и спецификата на етноса да се възпроизвежда, с цел ползи от

социалната система. През последните 4-5 години се забелязва стремеж към десегрегация на ромски семейства с по-добър социален статус, обикновено работили в чужбина или с малък бизнес, който им позволява да закупят собствени жилища за семействата си, най-често в селата. Проблемни са безработните, инвалидизирани и изцяло зависими от социалната система роми, които живеят изолирано и не могат със собствен ресурс да си осигурят нормални условия за живот.

Заклучение по приоритет „Заетост“ можем да обобщим, че ромският етнос не е равнопоставен на пазара на труда поради липсата на образование и квалификация за търсените работни места. По-честа е безработицата сред жените, които поради ранни бракове не са завършили и основно образование.

„Върховенство на закона и антидискриминация“ – Обществените възпитатели извършват корекционно-възпитателна работа сред подрастващите. ОД на МВР и Районните управления следят за спазване на реда и законността в ромските квартали и при необходимост си партнират с останалите институции на територията на общината. Ефективно се прилага съществуващото законодателство за недопускане прояви на дискриминация, проповядване на омраза, основана на расизъм и ксенофобия.

Заклучение по приоритет „Култура и медии“: отчитаме създадени условия за включване на етническите малцинства в културния живот на общините от цялата област.

**АНАЛИЗ НА ВЪТРЕШНИТЕ (СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ) И
ВЪНШНИТЕ (ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ)
ЗА СРЕДАТА ФАКТОРИ, КАКТО И ПРИЧИНИТЕ,
ПРЕДОПРЕДЕЛЯЩИ СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ,
ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ**

Силни страни	Слаби страни
- Налични стратегически документи и добре развита/усъвършенстваща се нормативна уредба на национално ниво за изпълнението на отделните секторни политики; - Ясна обвързаност и съгласуваност на националната политика с европейските приоритети, принципи и индикатори; - Натрупан капацитет и опит в мобилизирането и използването на средства от европейските фондове в подкрепа изпълнението на политиките; - Създадени дългосрочни партньорства с НПО и научни институции; - Изградена Национална ромска платформа, обхващаща ромски и про-ромски организации и активисти от голям	- Недостатъчно или частично припознаване на ангажименти по изпълнението на политиките от отговорните институции; - Недостатъчна кадрова и финансова обезпеченост на политиките; - Високи нива на икономически неравенства, в това число и силни регионални различия и диспропорции; - Висок дял на лицата в риск от бедност в т. нар. джобове на бедност; - Ниско ниво на цифрови умения на населението в т.ч. и ромската общност.

брой населени места; • Изграден и функциониращ Механизъм за междуинституционална координация при формулирането, изпълнението, мониторинга и оценката на изпълнението на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) и на политиката по етническите и интеграционните въпроси • Изградено добро взаимодействие с областните и общинските експерти по етническите и интеграционните въпроси. Възможности • Подобряване на процеса по координация и взаимодействие при планирането, изпълнението и мониторинга на изпълняваните политики; • Прилагане на иновативни и гъвкави подходи при ефективно усвояване на средствата от Европейските структурни фондове за целите на реализираните политики; • Повишаване на квалификацията и уменията на работната сила; • Утвърждаване на принципите на демократичната държава, с акцент върховенство на закона и антидискриминация, сред уязвимите общности и в отношението на обществото към тях; • Подобряване на взаимодействието с представители на гражданския сектор; • Навлизане на дигиталните технологии в почти всички професионални области, което създава нова работна среда, изискваща цифрови умения.	Заплахи • Задълбочаване на социално-икономическите неравенства; • Негативните демографски процеси; • Повишаване на дела на лицата в риск от бедност или социално изключване; • Продължаваща тенденция на регионални диспропорции; • Недостатъчна ресурсна обезпеченост за провеждане на политиките; • Манипулиране на обществени нагласи и реакции срещу провежданите политики; • Висока уязвимост на младежи до 29 години, които са неравнопоставена група на пазара на труда; • Непредвидими социални и икономически последици от пандемията от COVID-19.
---	--

IV. ВИЗИЯ

Постигане на равенство, приобщаване и участие на уязвими етнически групи и общности като ромите във всички обществени сфери за успешно и устойчиво развитие на българското общество.

V. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Създаване на условия за равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите, чрез осигуряване на достъп до права, стоки и услуги, участие във всички сфери

на обществения живот при спазване принципите на върховенство на закона и недискриминация.

VI. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ И ХОРИЗОНТАЛНИ ЦЕЛИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Сериозността на отделните предизвикателства във всяка област на политиката и взаимозависимостта на проблемите изисква многоизмерен интегриран подход, съчетаващ инвестиции в заетост, образование, здравеопазване и жилищно устройване. Мерките, свързани с прилагането на общи и секторни политики, се основават на предварително идентифициране на нуждите на местно и регионално ниво, изготвено от всички равнища в партньорство с местните ромски общности, неправителствени организации и други заинтересовани страни, отговорни за тези политики, при прилагане на подхода „отдолу-нагоре“ и включени в териториалните стратегии и планове на регионално и общинско ниво.

За постигане на напредък в рамките на периода 2021-2030 Стратегията залага на следните **водещи принципи**:

- Превантивност на мерките – предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;
- Ефикасност, кохерентност и ефективност – кохерентност между рамката на ЕС и други политики, инструменти за финансиране и правни инструменти на ЕС (Европа 2020, Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), антидискриминационно законодателство, разширяване). Реализиране на цели и мерки за постигане на напредък към целите за равенство, приобщаване и участие на ромите;
- Допълняемост – допълване с други стратегически документи и национални програми;
- Партньорство – поставяне на общи цели, приемане на съгласувани подходи за работа, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни;
- Недопускане на дискриминация - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;
- Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място;
- Иновативност в прилагане на нови подходи в политиките за равенство и приобщаване.

Водещи при изпълнението на Стратегията са също така и Десетте общи основни принципа за включване на ромите, приети от Съвета на Европейския съюз на 8.06.2009 г.:

- 1) Конструктивни, прагматични и недискриминационни политики;
- 2) Изрична, ясно определена, но не изключителна насоченост;
- 3) Межкултурен подход;
- 4) Приобщаване към мнозинството;
- 5) Осъзнаване на измерението за равенството между половете;
- 6) Трансфер на основани на фактите политики;
- 7) Използване на инструменти на ЕС;
- 8) Участие на регионалните и местните власти;
- 9) Участие на гражданското общество;
- 10) Активно участие на ромите.

Тези принципи са базата при формулирането, изпълнението, наблюдението и оценката на приобщаващи политики за ромите. Те насърчават провеждането на надграждащи, конструктивни, прагматични и недискриминационни политики, подхода на утвърдителните мерки, межкултурния подход, като не изключват прилагането им към други граждани в уязвимо положение. Вземат предвид потребностите и положението на ромските жени.

Хоризонтални цели:

Политиките за приобщаване на ромите представляват неразделна част от общонационалните политики за повишаване благосъстоянието на българския народ. За тяхното постигане ще допринесат взаимно подсилващи се хоризонталните цели – равенство, приобщаване и участие¹:

1. Ефективно равенство: Борба за предотвратяване на прояви на антиромски нагласи и дискриминация срещу ромите като цяло;
2. Социално-икономическо приобщаване: Намалване на бедността и социалната изключване и премахване на социално-икономическите различия между ромите и останалата част от българското общество;
3. Значително участие: Насърчаване на участието чрез овластяване, сътрудничество и доверие.

Секторни цели:

Четири секторни цели подчертават продължаващото значение на четирите области на политиката, заложи в Стратегията. По отношение на образованието, заетостта, здравеопазването, жилищните условия, както и основни услуги, както и трите хоризонтални цели (осигуряване на реална равнопоставеност, социално-икономическо приобщаване и участие на ромите) са от значение:

- Повишаване на ефективния достъп до качествено приобщаващо образование;
- Повишаване на ефективния достъп до качествена и устойчива заетост;
- Подобряване на здравния статус на ромите и увеличаване на ефективния достъп до качествени здравни и социални услуги;
- Повишаване на ефективния достъп до адекватни десегрегирани жилища и основни услуги.

Подходи:

За приобщаващите политики е необходима комбинация от целенасочени и основни подходи. Стратегията следва подход, основан на разработване на общи политики (мейнстрийм) с прилагане на целеви мерки по сектори, особено на местно ниво. Целевият подход е предназначен да компенсира неравенствата.

Дейностите по отделните приоритетни направления ще бъдат изпълнявани чрез взаимна допълняемост на следните подходи:

- Насърчаване на позитивни действия за преодоляване на различни форми на неравнопоставеност във всички обществени сектори; утвърждаване на позитивни обществени нагласи към ромската общност;
- Насърчаване на позитивни действия за преодоляване на традиционни практики в ромската общност, които нарушават правата на жените и децата;
- Насърчаване на участието и партньорството на всички заинтересовани

страни;

➤ Интегриран подход за териториално развитие, при който на териториален принцип едновременно се предприемат мерки и обединяват ресурси по различни приоритети, основани на местните специфики и нужди и ангажираност на всички заинтересовани страни в посрещането на специфичните местни предизвикателства;

➤ Диференциране на подходите, методите и средствата за осъществяване на политиките за приобщаване, съобразно особеностите на социалните и демографски подгрупи сред ромската общност.

VI. ПРИОРИТЕТИ

ОБРАЗОВАНИЕ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ, ЗАЕТОСТ, ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, КУЛТУРА И МЕДИИ

❖ ОБРАЗОВАНИЕ

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, за образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, и за утвърждаване на интеркултурното образование.

Специфични цели:

1. Обхващане на децата във форми на образование и грижи в ранна детска възраст и в предучилищното образование за развиване на познавателни и социално-емоционални умения с цел последващо образователно приобщаване;
2. Създаване на подкрепяща и насърчаваща среда за приобщаване и образователна интеграция; преодоляване на сегрегационните практики в някои образователни институции, чрез повишаване на качеството на образованието с фокус върху интересите на детето, при отчитането на индивидуалните психологически особености и социалната среда; превенция на вторичната сегрегация, в това число и чрез осъществяване на интеркултурно образование;
3. Осигуряване на условия за изпълнение на интегрирани мерки за повишаване на образователното развитие на децата и учениците от ромската общност, чрез качествено и приобщаващо образование и на възможности за продължаващо образование в това число на професионално образование и обучение, както и на висше образование;
4. Обучение в дух на толерантност и недискриминация в образователните институции;
5. Подкрепа за роми и за други лица от социално уязвими групи за завършване на средно, профилирано или професионално, особено за профили, специалности и професии, които дават перспектива за реализиране на пазара на труда;
6. Съхраняване на културната идентичност и засилване на гражданското съзнание на деца и ученици от ромската общност, за да развият самочувствие и чувство за принадлежност към българското и европейско общество, като се разширяват познанията в сферата на културата, традиции и пр. в определени учебни предмети и проектно-базирани обучения;
7. Повишаването на броя на обхванатите деца и ученици в задължително предучилищно и училищно образование и намаляването на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище;

8. Повишаване и надграждане на знанията, уменията и компетентностите на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал за работа в среда на многообразие и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи, чрез обучения, но и продължаваща подкрепа като менторство, групов рефлексия и др.; съвместна работа с образователни медиатори и други специалисти с отношение и влияние върху образователните постижения на децата; реализиране на различни форми на постоянни взаимодействия с родителите;
9. Подкрепа на доказано ефективни образователни практики, чрез иновативни идеи и дейности; повишаване на дигиталните умения;
10. Прилагане образователни инструментариуми и методики, включително и за усвояване на български език от деца и ученици, чийто майчин език е ромски;
11. Разширяване на възможностите за учене през целия живот, включително чрез неформално и информално образование; включване във форми за образование и обучение на лица, които не са завършили средно образование; популяризиране на ученето сред всички слоеве на населението за участие във форми на учене през целия живот.

Необходимо условие за осъществяването на тези цели е и активното сътрудничество между детските градини и училищата с държавните и местните органи в социалната и здравната сфера, с образователните медиатори и местните общности. В изпълнение на този приоритет ще се реализират и дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в уязвимо положение, с фокус върху ромите, посредством предоставянето на образователна и социална подкрепа.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Повишаване на обхвата на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по механизма за обхват;
- ✓ Осигуряване на подходяща образователна среда за включване на децата от обособените по етнически признак детски градини чрез поетапен прием в детски градини, извън ромските квартали, в разноетнически групи;
- ✓ Обхващане на учениците от ромски произход в целодневна организация на учебния ден до седми клас включително;
- ✓ Постепенно въвеждане на целодневна организация на учебния ден до седми клас включително;
- ✓ Подготовка на децата в ранна детска възраст (*3-6 години*) за бъдещо пълноценно включване в образователния процес, особено на деца от малцинствени етнически групи. Допълнителни занимания с деца в детските градини, за които българският език не е майчин;
- ✓ Периодично участие в конкурси за проекти по Стратегическа цел 3 от Тригодишната програма на Центъра за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (*ЦОИДУЕМ, ОПРЧР и други подходящи донорски програми*);
- ✓ Дейности, насочени към съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства и техните връсници, в интеграционна мултикултурна среда;
- ✓ Създаване на клубове по интереси; сформирание на групи за допълнителна подготовка /ФУЧ/ в областта на културата, фолклора и традициите на различните етноси, танцови формации; изкуства; традиционни занаяти;
- ✓ Презентиране и провеждане на проучвания, провеждани от деца и ученици, свързани с културната им идентичност;
- ✓ Насърчаване на отговорно родителско отношение. Ефективни санкции срещу родители, които нарушават разпоредбите на чл. 53 от Конституцията на Република България и чл. 7 от Закона за народната просвета, според които училищното обучение до 16 – годишна възраст е задължително;

- ✓ Организиране на кампании за повишаване на осведомеността на ромските родители относно ползите от предучилищното образование;
- ✓ Развитие на мрежа от центрове за кариерно ориентиране. Организиране на дейности по кариерно ориентиране и консултиране на учениците при избора на професия, при преходите в рамките на образователната система или от образование към заетост;
- ✓ Ограмотяване на възрастни роми;
- ✓ Организиране на курсове за придобиване на квалификация и преквалификация чрез модулно обучение;
- ✓ Предоставяне на продължаващо професионално обучение за лица, навършили 16 г.;
- ✓ Назначения на квалифицирани и сертифицирани помощник-възпитатели и помощници на учителя и образователни медиатори за работа в мултиетническа среда;
- ✓ Организиране на форми за индивидуално наставничество, подпомагащо отделните ученици да преодолеят свързани с ученето специфични трудности, както и трудности в социален или в личен план;
- ✓ Ангажиране на родители на деца и ученици от етническите малцинства в училищни настоятелства или обществени съвети;
- ✓ Съвместни форми и дейности между родителите на ромските деца и останалите родители;
- ✓ Сформиране на мултиетнически родителски клубове по образователни институции;
- ✓ Въвеждане на форми на взаимодействие и дейности в детските градини и училищата за изграждане на положителни нагласи към образователната интеграция на ромските деца;
- ✓ Квалификация на учители, директори и други педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда;
- ✓ Реализиране на добри практики, свързани с повишаване качеството на образователния процес за деца и ученици от уязвими групи, включително роми, в това число за работа с родители, включително за преодоляване на Covid кризата.

Отговорни институции: Регионално управление на образованието (РУО) - Ловеч, общини, всички институции в системата на предучилищното и училищното образование.

❖ ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Оперативна цел: *Равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност.*

Специфични цели:

1. Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност. Системно провеждане на дейности, осигуряващи здравните аспекти на ранното детско развитие;
2. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост;
3. Намаляване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи;
4. Повишаване на информираността в областта на общественото здраве;
5. Развитие на концепцията за здравна медиация;
6. Подобряване на комунално-битовите условия в публичната среда на ромските квартали за осигуряване на живот в здравословна и чиста среда на обитателите им за превенция на появата и разпространението на инфекциозни болести;

7. Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по отношение провеждането на ваксинопрофилактиката и разширяване на обхвата на ваксинираните лица с оглед изпълнение на имунизационния календар, националните ваксинационни програми и поддържане на висок имунизационен обхват.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население;
- ✓ Повишаване на обхвата на деца без лични лекари открити от здравните медиатори;
- ✓ Провеждане на имунизации с мобилни екипи в населени места без лични лекари;
- ✓ Провеждане на профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети;
- ✓ Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации;
- ✓ Провеждане на скринингови изследвания с мобилен мамограф за превенция на рака на млечната жлеза;
- ✓ Анализ на дейностите за здравно неосигурени бременни и родилки;
- ✓ Дейности по превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции в КАБКИС и мобилни медицински кабинети;
- ✓ Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност чрез провеждане на скрининг за риска, придружаване и изследване за туберкулоза, подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза;
- ✓ Осигуряване функционирането на мобилни медицински кабинети за нископрагови услуги;
- ✓ Провеждане на прегледи за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи и клинични лаборатории;
- ✓ Осъществяване на информационни кампании за предоставяне на нископрагови услуги с 21 мобилни кабинети;
- ✓ Повишаване на годините живот в добро здраве и превенция от ранно инвалидизиране;
- ✓ Осъществяване на информационни кампании и кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза;
- ✓ Обучение на здравни медиатори за придобиване на необходимите знания и умения.

Отговорни институции: Регионална здравна инспекция – Ловеч, РЗОК Ловеч и общини от област Ловеч.

❖ **ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ**

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги.

Специфични цели:

1. Създаване на интегрирана географска информационна система и въвеждане на орторектифицирани изображения заснети с дрон;
2. Реализиране на мерки за благоустрояване (изграждане на детски площадки и

спортни зали на открито и закрито) в квартали с преобладаващо ромско население, с цел подобряване на средата за живот на местните общности;

3. Търсене на инструментариум за подобряване на правните и икономически условия за премахване на несъответстващите на Закона за устройството на територията (ЗУТ)/законодателството жилища и квартали;

4. Разработване и осъществяване на дългосрочни програми за интегрирана жилищна среда;

5. Съдействие за осигуряване на социални общински жилища за най-маргинализираните и уязвими общности;

6. Изграждане/реновиране на социалната инфраструктура на здравеопазването, образованието, културата и др. в квартали, с концентрация на бедност, вкл. за предоставяне на интегрирани здравно-социални услуги и услуги за развитие на деца и възрастни в общността;

7. Разширяване на законния достъп до качествена вода, електричество и канализация в обособените квартали с концентрация на бедност;

8. Подкрепа и прилагане на иновативни и ефективни решения за преодоляване на енергийната бедност сред ромски общности в страната, и включване на квартали с преобладаващо ромско население в програми за енергийно обновяване.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Мониторинг на динамиката на развитието на маргинализираните територии;
- ✓ Мониторинг на изпълнението на програмни документи, оказващи влияние на маргинализираните територии;
- ✓ Подкрепа за осигуряването на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от население и обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики;
- ✓ Развитие на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи;
- ✓ Подкрепа при развитието на образователна, културна, спортна инфраструктура и насърчаване на публично-частното партньорство.

Отговорни институции: Служба по геодезия, картография и кадастър гр. Ловеч и Осемте общини от област Ловеч.

❖ **ЗАЕТОСТ**

Оперативна цел: *Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване.*

Специфични цели:

1. Равнопоставен достъп до пазара на труда чрез:
 - Насърчаване на работодатели да създават работни места за групи в неравностойно положение на пазара на труда;
 - Насърчаване на предприемачество и собствен бизнес за групи в неравностойно положение на пазара на труда;
 - Насърчаване на дуалното обучение, стажуването и чиракуването, както и на валидирането на придобитите умения;
 - Повишаване на квалификацията вкл. преквалификация към търсени професии;
 - Подкрепа за придобиване и усъвършенстване на дигитални умения и компетенции сред търсещите работа лица, с фокус върху младежите и продължително безработните;
 - Подобряване на посредническите услуги по заетостта;

- Повишаване на участието на жени от уязвимите общности на пазара на труда, с фокус върху уязвимите възрастови групи 18-29 г. и 55+ г.;
 - Подкрепа за придобиване на зелени умения;
 - Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите;
 - Активиране на продължително безработни и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство.
2. Социална икономика:
- Популяризиране на социалното предприемачество сред лица от ромската общност чрез провеждане на информационни кампании/прояви/вебинари.

Конкретни дейности за изпълнение на целите :

- ✓ Мотивиране за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа;
- ✓ Професионално ориентиране;
- ✓ Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация и/или на ключова компетентност;
- ✓ Насърчаване на заетостта чрез предприемачество;
- ✓ Мотивирани и/или включени в обучение за стартиране и управление на собствен бизнес;
- ✓ Подкрепа за провеждане на инициативи и кампании с ромски организации на местно и национално ниво;
- ✓ Провеждане на кампании с ромски организации с цел запознаване с проектите и програмите на Агенцията за хора с увреждания, вкл. Самостоятелна стопанска дейност, Рехабилитация и интеграция и Национална програма за заетост на хората с увреждания по чл. 44, ал. 1 от ЗХУ (НПЗХУ) ниво;
- ✓ Насърчаване на заетостта на безработни, самоопределили се като роми, чрез включване в програми и мерки по реда на ЗНЗ, в рамките на НПДЗ и ПРЧР 2021-2027;
- ✓ Осигуряване на заетост на първичния пазар на труда (извън мерки и програми);
- ✓ Активиране на икономически неактивни лица чрез трудово медиаторство;
- ✓ Активирани лица от дейността на трудовите посредници - ромски медиатори;
- ✓ Инициативи, насърчаващи активирането на безработни и икономически неактивни лица;
- ✓ Подобряване достъпа до заетост и обучение на уязвими групи чрез предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане;
- ✓ Обучение и насърчаване на заетостта в дейности по опазване на околната среда

Регионална служба по заетостта – Ловеч е водеща отговорна институция за изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Заетост”.

❖ ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на общественя ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”.

Специфични цели

1. Повишаване на институционалната култура и експертния капацитет на публичните институции (в т.ч. национална и местна администрация, съд, прокуратура и органи на МВР) по отношение на политиките за разнообразие, равнопоставеност, достойнство и основни човешки права на ЕС:
- повишаване на информираността по отношение на „равноценността“ на културите и уважение на културното многообразие;

- повишаване на информираността за бедността като фактор за появата на негативни социални феномени и за етническата хетерогенност на зоните с концентрация на бедност;

- изграждане на капацитет за работа с лица, живеещи в дълбока бедност и лица от малцинствени общности (т.е. с различен език, религия, общностен етнос и т.н.) – с респект към различието, достойнството и основните човешки права.

2. Гарантиране и ефективна защита на правата и достойнството на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи:

- Подобряване на мерките за идентифициране, превенция и защита на жертви на антиромски нагласи, езика на омразата и престъпленията от омраза;

- Подобряване на мерките за ефективно наказателно правораздаване в случаи на език на омразата и престъпления от омраза;

- Подобряване на мерките за социална реинтеграция на лишените от свобода, принадлежащи към етнически малцинства или произхождащи от социална среда, характерна с дълбока бедност, вкл. чрез целенасочено междуинституционално подпомагане;

- Подобряване на услугите по правна защита на лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на лица, живеещи в домакинства с дълбока бедност;

- Подобряване достъпа на ромските жени до правна помощ и правосъдие;

- Подобряване на мерките за закрила на малолетни и непълнолетни лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на деца, живеещи в домакинства с дълбока бедност;

- Подобряване на дейностите за ограничаване отпадането на ромските деца от училище;

- Приобщаване на лица от ромската общност към дейността по опазване на обществен ред, чрез включването им в Местните комисии за обществен ред и сигурност;

- Системно прилагане на мерки, постепенно повишаване на правната култура сред общностите в уязвимо социално-икономическо положение.

3. Повишаване на гражданското участие и информираност за гражданските права изадължения на лицата, живеещи в зоните с концентрация на бедност:

Повишаване на правната култура на ромите във връзка с придобиването, ползването и съхраняването на български лични документи;

Повишаване на информираността и гражданската култура на ромите във връзка с правата и задълженията по отношение на образованието, здравеопазването, жилищните условия и заетостта;

- Повишаване на информираността на ромите за адекватна реакция срещу езика на омразата и фалшивите новини, засилващи антиромските нагласи и дискриминация.

Повишаване на информираността на ромите с акцент върху ромските жени и младежи, във връзка с възможностите за достъп до правна помощ;

Превенция на нежелани социални феномени в зоните с концентрация на бедност (в т.ч. ранни бракове, домашно насилие, битова престъпност и противообществени прояви); Изграждане от страна на общината и правоохранителните институции на системи за видеонаблюдение, аналогични за останалата част на населените места;

Превенция на специфичните форми на трафик на хора в зоните с концентрация на бедност и осигуряване на допълнителни мерки при защита на жертвите на трафик на хора, принадлежащи към етнически малцинства, с цел понижаване на броя на случаите на трафик на хора и повишаване на разкриваемостта и съдебните производства срещу трафиканти;

Разработване и прилагане на услуги за реинтеграция на деца – жертви на трафик с цел ефективна социализация на тази най-уязвима група, постигане на благосъстояние и цялостно развитие.

Конкретни дейности за изпълнение на целите :

- ✓ Проведени кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и насилието, основано на полов признак;
- ✓ Разширени услуги за първична правна помощ за уязвимите групи;
- ✓ Повишаване на ефективността на системата за социално подпомагане чрез повишаване на квалификацията на социалните работници, включително и за работа в мултиетническа среда;
- ✓ Мерки за справяне с многобройните неблагоприятни условия, пред които са изправени ромските жени и ромските деца;
- ✓ Актуализирана национална рамка за ефективно изпълнение на решенията на ЕСПЧ;
- ✓ Въвеждане на пилотен проект за "гореща линия за първична правна помощ" и регионални центрове за консултиране;
- ✓ Дейности по предотвратяването и противодействието на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- ✓ „Обучение на полицейските служители по правата на човека и проблемите на малцинствата в рамките на професионалното обучение по месторабота“;
- ✓ Изпълнение на проект „Подобряване на координацията и диалога между полицията и ромското общество“;
- ✓ Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт;
- ✓ Провеждане на семинари/кръгли маси по въпросите за равнопоставеността на ромските жени в българското общество;
- ✓ Прилагане на Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца-жертви на трафик, завръщащи се от чужбина“;
- ✓ Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно правата на детето, регламентирани в Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето и за съществуващите социални услуги за подкрепа в общността;
- ✓ Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно съществуващи механизми за информиране и превенция на насилието сред и срещу деца;
- ✓ Промотиране на НТЛД;
- ✓ 116 111. Информирание и консултиране на семейства;
- ✓ Мониторинг и контрол по спазване правата на детето в образователни институции, лечебни заведения, специализирани институции за деца и социални услуги, с цел недопускане на дискриминация и гарантиране правата на децата;

- ✓ Прилагане на програми за изграждане на социална компетентност, родителска грижа и възстановяване на семейни отношения, заетост на пазара на труда и други умения, с подкрепата и под контрола на обучители (пробационни инспектори в местата за лишаване от свобода);
- ✓ Изградена нова рамка за социална реинтеграция на извършителите на престъпления;
- ✓ Подпомогнати програми за социална реинтеграция на уязвими групи в местата за лишаване от свобода;
- ✓ Привличане на представители на ромска общност чрез реализиране на дейности по превенция на трафика на хора, включително провеждане на обучения за идентификация и насочване на жертви на трафик на хора;
- ✓ Ефективно прилагане на Национален механизъм за насочване и подпомагане на жертви на трафик на хора (НМН), независимо от тяхната етническа принадлежност, националност, религия, полови и възрастови характеристики.

ОД на МВР – Ловеч е отговорна институция за изпълнението на мерките в приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“.

❖ КУЛТУРА И МЕДИИ

КУЛТУРА

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване.

Специфични цели:

1. Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност;
2. Насърчаване на творческото развитие на представители на общността;
3. Стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на межкултурния диалог.

Конкретни дейности за постигане на целите:

- ✓ Подкрепа на творчески проекти в областта на музейното дело и изобразителните изкуства, насочени към представяне и популяризиране на традиционната култура на ромите; проекти с участие на представители на ромската общност, насърчаващи межкултурния диалог;
- ✓ Подкрепа на творчески проекти за изява в областта на визуалните изкуства, насочени към представители на ромската общност;
- ✓ Подкрепа на творчески проекти в областта на сценичните изкуства (професионални и любителски) за създаване и разпространение на културен продукт, насочени към ромската общност, с участие на представители на ромската общност.

Читалищата, държавните и общински културни институции на територията на област Ловеч са водещи при изпълнение на целите в Областната стратегия в приоритет „Култура“.

МЕДИИ

Оперативна цел: *Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.*

Специфични цели:

1. Деетнизирание на феномените на бедност в българските обществени медии.
2. Борба с ксенофобията, расизма, антиромските нагласи и езика на омразата в медийното пространство.

Конкретни дейности за постигане на целта

- ✓ Подкрепа на творчески проекти в областта на книгоиздаването за развитие на българския книжен сектор чрез програма „Помощ за книгата“ на конкурсен принцип, свързани с културата на ромската общност;
- ✓ Изпълнение на програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“, Резултат 3: „Подобрена информираност за изкуствата и културата на етнически и културни малцинства (фокус върху ромите)“.

Областен експертен съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси - Ловеч е водещ при изпълнение на целите в Стратегията в приоритет „Медии“ в сътрудничество с регионалните медии в област Ловеч – печатни и електронни издания, кабелни ТВ и радиа.

VII. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Централно координационно звено е секретариата на Националния съвет по етнически и интеграционни въпроси, което координира цялостния процес по областното планиране и мониторира изпълнението на областните стратегии и общинските планове. Основен подход следва да бъде интегрирания и териториален подход. За да се улесни изпълнението на вече приетата областна стратегия се залагат конкретни отговорности за организация и координация на конкретните мерки и дейности, които се осъществяват от всички участници в процеса на планиране. Структурата за координация на областно ниво е главното действащо звено за съгласуване на дейностите между общините и включените заинтересовани страни за оперативното изпълнение на областната стратегия.

Със Заповед на Областния управител се създава Областен оперативен екип, който включва основните участници в разработването на областната стратегия и общинските планове за действие. ООЕ съгласува своята дейност с Областния съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси.

По предложение на ООЕ могат да се създават целеви екипи/комисии/временни работни групи, които при необходимост да изпълняват конкретни задачи по изпълнение на областната стратегия.

Тъй като общините отговарят за цялостното изпълнение на Общинските планове на действие на собствената си територия, всяка община следва да обособи подобни структури за координация на общинско ниво, съобразно с местните нужди.

Областната стратегия и Общинските планове за действие са отворени системи, те следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, които определят възникването на нови потребности.

За оперативното изпълнение на дейностите със Заповед на Областния управител на област Ловеч е обособено Звено за мониторинг и оценка. В същата заповед се определят задълженията за координация на дейности по мониторинг и оценка на областното планиране, включени в длъжностните им характеристики.

Чрез мониторинга се осигурява регулярна, систематична проверка, контрол и проследяване на напредъка и качеството на изпълнението на Стратегията. Осигурява

се оценка на въздействието в резултат на прилаганите интервенции, като се идентифицират проблемите при прилагането на мерките, с цел подобряване тяхната ефективност и ефикасност.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на изпълнение на Стратегията на област Ловеч за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030) се очаква следният ефект и въздействие:

- ✓ Засилване на политиките на социално включване в област Ловеч;
- ✓ Синхронизиране на визията за развитието на етноинтеграционните процеси на всички нива – общинско, областно и национално;
- ✓ Съответствие на областната стратегия на националните и европейските приоритети в сферата на интегрирането на маргинализираните етнически групи;
- ✓ Осигуряване на актуална информация и детайлизирана картина на проблемите и потребностите от интегриране на маргинализираните етнически групи;
- ✓ Съпоставимост на разработената областна стратегия и общински планове за действие в резултат от прилагането.

Проектът на настоящата Областна стратегия се утвърждава от Областния управител на област Ловеч и е израз на интеграционната политика на област Ловеч за стратегическото развитие.